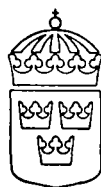

Regeringens proposition

1988/89:109

om ny inriktning av arbetsmarknadspolitiska
åtgärder för unga

Prop.
1988/89: 109

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 23 februari 1989.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Ingela Thalén

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås förändrade ungdomsåtgärder av innebörd att de ungdomar i åldern 18–19 år som inte får arbete på den reguljära arbetsmarknaden skall kunna erbjudas arbete på heltid på inskolningsplatser som omfattar hela arbetsmarknaden.

Jobb-sökaraktiviteter skall erbjudas de ungdomar som inte kan anvisas arbete på den reguljära arbetsmarknaden eller utbildningsplats senast tre veckor efter det att de anmält sig på arbetsförmedlingen. Utbildningsbidrag föreslås kunna lämnas för deltagande i sådana aktiviteter.

Inskolningsplatser föreslås inrättade dels som avtalade platser med som högst 50% statsbidrag, dels som särskilda platser med 100% statsbidrag. De särskilda inskolningsplatserna skall kunna utnyttjas när ett tillräckligt antal avtalade inskolningsplatser inte har kunnat tas fram och är avsedda att tillgodose enskilda ungdomars olika förutsättningar och behov. Ungdomar upp till 25 års ålder med vissa handikapp föreslås liksom hittills få rätt till arbete inom ramen för inskolningsplatserna.

Ett förslag till lag om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare, som skall ersätta den nuvarande lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare, samt förslag till ändringar i vissa andra lagar har upprättats.

Lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 juli 1989.

1 Förslag till

Lag om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Särskilda inskolningsplatser skall, enligt vad som närmare anges i denna lag, inrättas hos statliga myndigheter, kommuner, landstingskommuner, kommunalförbund, församlingar och kyrkliga samfälligheter.

Driver en kommun eller en landstingskommun verksamhet genom aktiebolag, ekonomisk förening eller stiftelse eller i annan särskild företagsform, kan särskilda inskolningsplatser inrättas även i ett sådant företag.

2 § Särskilda inskolningsplatser skall erbjudas arbetslösa ungdomar under förutsättning att de inte har kunnat beredas

1. arbete på den öppna arbetsmarknaden,
2. utbildning,
3. arbete på en sådan inskolningsplats som ställs till förfogande inom ramen för kollektivavtal som träffats mellan parterna på arbetsmarknaden (avtalad inskolningsplats), eller
4. någon annan lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Rätten till särskilda inskolningsplatser m. m.

3 § Lagen tillämpas på ungdomar som har

1. fyllt arton men inte tjugo år, eller
2. fyllt sjutton men inte tjugo år, om de har fullföljt en minst tvåårig gymnasial utbildning.

Lagen tillämpas också på ungdomar som har fyllt tjugo men inte tjugofem år och som

1. avses i 1 § lagen (1985:568) om särskilda omsorger om psykiskt utvecklingsstörda m. fl., eller
2. fått sin skolgång fördröjd till följd av ett varaktigt fysiskt funktionshinder.

4 § Om det står klart att ingen av de åtgärder som avses i 2 § kan ordnas för den unge, skall länsarbetsnämnden anvisa den unge arbete på en särskild inskolningsplats. Anvisning skall ske senast sju veckor efter det att den unge har anmält sig som sökande hos arbetsförmedlingen och uppfyllt de villkor som i övrigt gäller för anvisning.

Om den unge har slutat skolan eller någon annan längre utbildning under våren, skall dock anvisning ske den 1 november samma år, även om tiden efter anmälan därvid överstiger sju veckor. Anvisning får i sådana fall ske även tidigare, om det finns särskilda skäl för det.

5 § Länsarbetsnämnden skall minst varannan månad pröva om beslutet om anvisning till en särskild inskolningsplats kan ersättas av någon åtgärd enligt 2 §.

6 § Länsarbetsnämnden skall söka träffa överenskommelse med landstingskommunen samt med statliga myndigheter, kommunalförbund, församlingar och kyrkliga samfälligheter om att de skall inrätta särskilda inskolningsplatser hos sig och, såvitt gäller landstingskommunen, hos företag genom vilket landstingskommunen driver verksamhet.

7 § Ungdomar som inte placeras hos en sådan arbetsgivare som anges i 6 § skall beredas särskild inskolningsplats hos den kommun där de är kyrkobokförda eller hos företag genom vilket kommunen driver verksamhet, om kommunen och företaget har kommit överens om det.

8 § Efter medgivande av länsarbetsnämnden får kommuner låta ungdomar som avses i 3 § andra stycket och som arbetar på särskilda inskolningsplatser hos kommunen utföra arbetsuppgifter åt enskilda arbetsgivare.

Anställningen

Anställningsavtalet

9 § Arbetsgivaren skall träffa avtal om anställning med den som anvisas en särskild inskolningsplats hos denne.

Anställningsvillkoren

10 § Anställning på en särskild inskolningsplats skall avse arbete på heltid. För ungdomar som avses i 3 § andra stycket får arbetstiden dock bestämmas med hänsyn till vars och ens särskilda förutsättningar och behov.

11 § Lönen och anställningsvillkoren i övrigt för ungdomar som arbetar på särskilda inskolningsplatser bestäms genom kollektivavtal.

Om sådana avtal inte träffas, tillämpas i stället i första hand kollektivavtalen om beredskapsarbete och i andra hand de kollektivavtal som gäller för närmast jämförbara arbetstagare i samma ålder.

Ledighet

12 § Den som arbetar på en särskild inskolningsplats har rätt till skälig ledighet från anställningen med bibehållna anställningsförmåner för att

1. besöka arbetsförmedlingen eller på annat sätt söka arbete,
2. på anmodan av länsarbetsnämnden delta i kurser som nämnden anordnar om hur arbetsmarknaden fungerar och om hur man söker arbete.

Anställningens upphörande

13 § En anställning på en särskild inskolningsplats upphör utan uppsägningstid

1. när arbetstagaren fyller tjugofem år eller, i fall som avses i 3 § andra stycket, tjugofem år,
2. när arbetstagaren till arbetsgivaren anmäler sin önskan att lämna anställningen,

3. när länsarbetsnämnden återkallar anvisningen till en särskild inskolningsplats.

Prop. 1988/89: 109

Återkallelse av anvisad plats

14 § Länsarbetsnämnden skall återkalla anvisningen till arbete på en särskild inskolningsplats för den som

1. utför annat förvärvsarbete som inte är enbart tillfälligt eller av obetydlig omfattning,
2. avvisar annat erbjudet lämpligt arbete,
3. utan giltig anledning inte deltar i en sådan kurs som avses i 12 § 2.

En anvisning till arbete på en särskild inskolningsplats får också återkallas för den som avvisar ett erbjudande om arbetsmarknadsutbildning eller om en plats i yrkesinriktad rehabilitering. Detsamma gäller för den som gör sig skyldig till allvarlig misskötsamhet.

Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart.

15 § Om en anställning på en särskild inskolningsplats har upphört efter återkallelse enligt 14 §, får länsarbetsnämnden anvisa en ny sådan plats tidigast fyra veckor efter det att den förra anställningen upphörde. En ny plats skall dock anvisas senast efter sju veckor. Detta gäller även om beslutet om återkallelse har överklagats men frågan inte har avgjorts slutligt.

16 § Om ett beslut om återkallelse upphävs efter överklagande, har den unge rätt till ersättning från arbetsgivaren motsvarande förlorad lön. Den som har anvisats ett annat arbete på en särskild inskolningsplats eller fått en annan anställning eller utbildningsbidrag har för tiden därefter inte sådan rätt till ersättning.

Överklagande m. m.

17 § Beslut som länsarbetsnämnden fattar enligt 14 § får överklagas hos arbetsmarknadsstyrelsen. Styrelsens beslut i sådana ärenden får överklagas hos försäkringsöverdomstolen.

Länsarbetsnämndens beslut i övrigt enligt denna lag får inte överklagas.

18 § På tvister mellan arbetsgivare och arbetstagare som har anvisats arbete enligt denna lag tillämpas lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Statsbidrag

19 § Till verksamheten med särskilda inskolningsplatser lämnas statsbidrag.

Övriga bestämmelser

20 § Ett avtal om anställning på en särskild inskolningsplats är ogiltigt i den mån det avviker från vad som föreskrivs i denna lag.

21 § Lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt skall tillämpas på arbete på särskilda inskolningsplatser.

22 § Ersättning enligt 16 § skall vid tillämpning av bestämmelserna om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst i lagen (1962:381) om allmän försäkring anses som inkomst av anställning.

23 § Arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift på lön enligt denna lag eller på ersättning enligt 16 § skall påföras staten och uppbäras i den ordning som gäller för arbetsgivaravgifter som erläggs av staten.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989, då lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall upphöra att gälla. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för dem som vid ikraftträdandet av den nya lagen var sysselsatta i ungdomslag.

2. Tiderna i 4 § räknas från lagens ikraftträdande, om den unge har anmält sig som arbetssökande hos arbetsförmedlingen dessförinnan.

Lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 4, 39 och 51 §§ lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*4§²

Ersättning vid arbetslöshet tillkommer försäkrad som

1. är arbetsför och i övrigt oförhindrad att åtaga sig arbete,
2. är beredd att antaga erbjudet lämpligt arbete under tid för vilken han icke anmält hinder som kan godtagas av arbetslöshetskassan,
3. är anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen i den ordning som arbetsmarknadsstyrelsen föreskriver,
4. icke kan erhålla lämpligt arbete.

Ersättning enligt denna lag lämnas inte till den som deltar i utbildning om det inte finns särskilda skäl. Närmare föreskrifter om tillämpningen av denna bestämmelse meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Företagare anses arbetslös, när hans personliga verksamhet i rörelsen har upphört annat än tillfälligt, om icke arbetsmarknadsstyrelsen av särskilda skäl föreskriver annat.

I stället för denna lag tillämpas lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare för den som har fyllt arton men inte tjugo år och som har

1. anvisats arbete i ungdomslag eller fått rätt till sådan anvisning,
2. avstängts eller skilts från en anställning i ungdomslag, eller
3. frivilligt lämnat en sådan anställning och därefter inte utfört förvärvsarbete under minst tjugo dagar eller i stället för förvärvsarbete deltagit i utbildning.

39§³

Erkänd arbetslöshetskassa skall till medlemmarna utgiva ersättning vid arbetslöshet enligt denna lag.

Kassan får ej utöva annan verksamhet än sådan som avses i första stycket eller använda medel för ändamål som är främmande för sådan verksamhet. Arbetsmarknadsstyrelsen får dock, om särskilda skäl föreligger, medge undantag från denna regel.

En erkänd arbetslöshetskassa skall lämna de upplysningar som behövs för tillämpningen av 7 och

¹ Lagen omtryckt 1982:432.

² Senaste lydelse 1988:645.

³ Senaste lydelse 1983:1071.

14 §§ lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

51 §⁴

Från rätt att kvarstå som medlem i kassa får undantagas

1. den som ej uppfyller och ej heller under minst sex av de senaste tolv månaderna uppfyllt föreskrift i kassans stadgar om arbete inom visst verksamhetsområde,

2. den som medvetet eller av grov vårdslöshet lämnar oriktig eller vilseledande uppgift angående förhållande av betydelse för hans rätt till medlemskap eller ersättning,

3. den som underlåter att ställa sig till efterrättelse kassans stadgar eller styrelsens behörigen utfärdade föreskrifter.

Från rätt att kvarstå som medlem i erkänd arbetslöshetskassa skall undantagas den som fyllt 65 år.

Vad som sägs i första stycket 1 får inte tillämpas i fråga om försäkrad som innehar anställning enligt lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

Vad som sägs i första stycket 1 får inte tillämpas i fråga om försäkrad som innehar anställning enligt lagen (1989:000) om särskilda in- skolningsplatser hos offentliga arbetsgivare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om dem som efter ikraftträdandet kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

⁴ Senaste lydelse 1983:1071.

Lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §²

Kontant arbetsmarknadsstöd lämnas med det belopp som regeringen för varje år fastställer om inte annat följer av denna lag. Beloppet utgör 158 kronor multiplicerat med det jämförelsetal som fastställs enligt 17 § första stycket lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring. Beloppet avrundas till närmaste hela krontal.

Till den som söker deltidsarbete eller i annat fall är arbetslös under del av vecka utgår arbetsmarknadsstöd med det antal ersättningsdagar per vecka som följer av en av regeringen fastställd omräkningstabell.

Arbete som har utförts enligt lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall jämföras med arbete på heltid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om dem som efter ikraftträdandet kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

¹ Lagen omtryckt 1982:433.

² Senaste lydelse 1988:646.

Lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1982:80) om anställningsskydd skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §¹

Denna lag gäller arbetstagare i allmän eller enskild tjänst.

Från lagens tillämpning undantas dock

1. arbetstagare som med hänsyn till arbetsuppgifter och anställningsvillkor får anses ha företagsledande eller därmed jämförlig ställning,

2. arbetstagare som tillhör arbetsgivarens familj,

3. arbetstagare som är anställda för arbete i arbetsgivarens hushåll,

4. arbetstagare som har anvisats beredskapsarbete, skyddat arbete eller arbete *i ungdomslag*.

4. arbetstagare som har anvisats beredskapsarbete, skyddat arbete eller arbete *på en särskild inskolningsplats*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om dem som efter ikraftträdandet kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

¹ Senaste lydelse 1983:1073.

Lag om ändring i lagen (1976:600) om offentlig anställning

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 6 § lagen (1976:600) om offentlig anställning¹ skall ha följande lydelse.

1 kap.

Nuvarande lydelse

Lagen gäller inte arbetstagare som har anvisats beredskapsarbete, arbete i ungdomslag eller skyddat arbete.

Föreslagen lydelse

6 §²

Lagen gäller inte arbetstagare som har anvisats beredskapsarbete, arbete på en särskild inskolningsplats eller skyddat arbete.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för dem som efter ikraftträdandet kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

¹ Lagen omtryckt 1986:430.

² Senaste lydelse 1985:275.

Lag om ändring i lagen (1988:1530) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att punkt 12 av anvisningarna till 32 § samt ikraftträdande – och övergångsbestämmelserna till lagen (1988:1530) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse**Anvisningar*

till 32 §

12.¹ Sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd och lagen (1977:267) om krigsskadeersättning till sjömän utgör skattepliktig intäkt av tjänst om sjukpenningen grundas på inkomst, som hänför sig till tjänst och för sig eller tillsammans med annan sjukpenninggrundande inkomst uppgår till 6 000 kronor eller högre belopp för år. Till intäkt av tjänst hänföres under nämnda förutsättningar också ersättning enligt lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare samt annan lag eller författning, som utgått annorledes än på grund av försäkring, som nyss sagts, till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller på grund av militärtjänstgöring.

Föräldrapenningförmåner och vårdbidrag enligt lagen om allmän försäkring samt ersättning enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård utgör skattepliktig intäkt av tjänst, dock ej sådan del av vårdbidrag som utgör ersättning för merkostnader.

Korttidsstudiestöd och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349), utbildningsbidrag för doktorander, timersättning vid grundutbildning för vuxna (grundvux), vid vuxenutbildning för psykiskt utvecklingsstörda (särvux) och vid grundläggande svenskundervisning för invandrare räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

Dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa, kontant arbetsmarknadsstöd, statsbidrag motsvarande dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd som lämnas till arbetslös som startar egen rörelse, ersättning enligt 14 och 15 §§ lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare samt stöd enligt 6 § förordningen (1983:1079) om statsbidrag till verksamheten med ungdomslag, m. m. räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

Dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa, kontant arbetsmarknadsstöd, statsbidrag motsvarande dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd som lämnas till arbetslös som startar egen rörelse samt ersättning enligt 16 § lagen (1989:000) om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

Dagpenning vid utbildning och tjänstgöring inom totalförsvaret räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

¹ Senaste lydelse 1988:1530.

Detsamma gäller dagpenning och stimulansbidrag, vilka enligt av regeringen eller av statlig myndighet meddelade bestämmelser utgå till deltagare i arbetsmarknadsutbildning samt med dem i fråga om sådana bidrag likställda.

Denna lag träder i kraft, i fråga om 19 och 20 §§ den 1 januari 1989, och i övrigt den 1 juli 1989 samt tillämpas första gången vid 1990 års taxering. Bestämmelserna om kottar skall dock tillämpas första gången vid 1989 års taxering.

Äldre bestämmelser i fjärde stycket av punkt 12 av anvisningarna till 32 § gäller fortfarande i fråga om dem som efter utgången av juni 1989 kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

Lag om ändring i taxeringslagen (1956:623)

Härigenom föreskrivs att 37 § 1 mom. taxeringslagen (1956:623)¹ skall ha följande lydelse.

37 §

Nuvarande lydelse

1 mom.² Till ledning vid inkomsttaxering, förmögenhetstaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (**kontrolluppgifter**) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

Uppgiftsskyldig	Vem uppgiften skall avse	Vad uppgiften skall avse
3 g. Den som utgett ersättning enligt 14 eller 15 § lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare eller stöd enligt 6 § förordningen (1983:1079) om statsbidrag till verksamheten med ungdomslag, m. m.	Den som uppburit ersättningen eller stödet.	Utgivet belopp som uppgår till sammanlagt minst 100 kronor för hela året.

Föreslagen lydelse

1 mom. Till ledning vid inkomsttaxering, förmögenhetstaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (**kontrolluppgifter**) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

Uppgiftsskyldig	Vem uppgiften skall avse	Vad uppgiften skall avse
3 g. Den som utgett ersättning enligt 16 § lagen (1989:000) om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare.	Den som uppburit ersättningen.	Utgivet belopp som uppgår till sammanlagt minst 100 kronor för hela året.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989 och tillämpas första gången i fråga om kontrolluppgift till ledning vid 1990 års taxering. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om dem som efter utgången av juni 1989 kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

¹ Lagen omtryckt 1971:399. Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:773.

² Senaste lydelse 1988:879.

Lag om ändring i lagen (1988:881) om ändring i lagen
(1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring¹

dels att 20 kap. 2§ samt punkt 1 i ikraftträdande – och övergångsbestämmelserna skall ha följande lydelse.

dels att det i övergångsbestämmelserna skall införas en ny punkt, 16, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 kap.

2§²

Vid tillämpningen av bestämmelserna i 11 kap. 6 a § om försäkrad, som vårdar barn, skall med barn som där sägs likställas fosterbarn.

Med förälder skall vid tillämpningen av bestämmelserna i 9 kap. 4§ och 11 kap. 6 a § likställas den, med vilken förälder är eller varit gift eller har eller har haft barn, om de stadigvarande sammanbor.

Med förälder skall vid tillämpningen av bestämmelserna i 9 kap. 4§ likställas den som med socialnämndens tillstånd har tagit emot ett utländskt barn för vård och fostran i syfte att adoptera det.

Har någon med socialnämndens medgivande tagit emot ett utländskt barn i sitt hem här i landet för vård och fostran i adoptionssyfte, skall vid tillämpning av bestämmelserna i 8 och 14 kap. om rätt till barnpension barnet anses som barn till denne. I sådana fall anses barnet bosatt i Sverige, om den blivande adoptivföräldern var bosatt här i landet vid den tidpunkt då han avled.

Enligt 2§ andra stycket lagen (1983:850) om undantag från vissa bestämmelser i uppbördslagen (1953:272) m. m. skall ersättning som avses i nämnda lag i vissa fall anses som inkomst av annat förvärvsarbete vid tillämpning av denna lags bestämmelser om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst. Vid tillämpning av sistnämnda bestämmelser gäller vidare vad som i 22 c § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare sägs om iakttagande av förhandsbesked.

Att ersättning enligt 14 och 15 §§ lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare är att betrakta som inkomst av anställning vid tillämpning av bestämmelserna om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst framgår av 17§ nämnda lag.

Att ersättning enligt 16§ lagen (1989:000) om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare är att betrakta som inkomst av anställning vid tillämpning av bestämmelserna om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst framgår av 22§ nämnda lag.

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 1988:881.

1.³ Denna lag träder i kraft, i fråga om 16 kap. 5 § femte stycket den 1 januari 1989, och i övrigt den 1 januari 1990.

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 16 kap. 5 § femte stycket den 1 januari 1989, i fråga om 20 kap. 2 § sjätte stycket den 1 juli 1989 och i övrigt den 1 januari 1990.

-----
16. Äldre föreskrifter i 20 kap. 2 § sjätte stycket gäller fortfarande i fråga om dem som efter utgången av juni 1989 kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

³ Senaste lydelse av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna 1988:1537.

Lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (1981:691) om socialavgifter skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 kap.

2 §¹

Avgifterna skall betalas av arbetsgivare samt av den som är försäkrad enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och har inkomst av annat förvärsarbete som avses i 3 kap. 2 eller 2 a § eller 11 kap. 3 § nämnda lag.

Vid tillämpning av denna lag skall den som har utgett sådant bidrag som avses i 11 kap. 2 § första stycket m) lagen om allmän försäkring anses som arbetsgivare. Vid tillämpning av denna lag gäller vidare vad som i 22 c § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare sägs om iakttagande av förhandsbesked.

Bestämmelser om betalning av avgifter vid vissa uppdrag finns i lagen (1983:850) om undantag från vissa bestämmelser i uppbördslagen (1953:272) m. m.

Bestämmelser om betalning av arbetsgivaravgifter finns också i 18 § lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

Bestämmelser om betalning av arbetsgivaravgifter finns också i 23 § lagen (1989:000) om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om dem som efter ikraftträdandet kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

¹ Senaste lydelse 1986:1139.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 februari 1989

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Johansson, Hultström, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Nordberg, Engström, Freivalds, Wallström, Löw, Persson

Föredragande: statsrådet Thalén

Proposition om ny inriktning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder för unga

1 Inledning

I årets budgetproposition (prop. 1988/89:100 bil. 12) anmälde jag att jag avsåg att senare föreslå regeringen att under våren 1989 i särskild proposition förelägga riksdagen förslag om förändrade ungdomsåtgärder m. m. Jag återkommer nu till denna fråga.

Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) gav den 11 november 1988 i en skrivelse till regeringen förslag till förändring av ungdomsåtgärder för att ge de ungdomar som inte får arbete på den reguljära arbetsmarknaden ökad möjlighet till en praktisk utbildning eller inskolning i arbetslivet. AMS skrivelse bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna bör bifogas protokollet i detta ärende som *bilaga 2*. Remissyttrandena finns att tillgå i arbetsmarknadsdepartementet (Dnr A 6482/88).

Regeringen beslutade den 9 februari 1989 att inhämta lagrådets yttrande över de lagförslag som upprättats inom arbetsmarknadsdepartementet på grundval av AMS skrivelse och remissyttrandena. De lagförslag som remitterades till lagrådet bör fogas till protokollet som *bilaga 3*.

Lagrådet har i sitt yttrande, som bör fogas till protokollet som *bilaga 4*, i allt väsentligt godtagit förslagen men ansett vissa redaktionella ändringar erforderliga. Jag behandlar lagrådets yttrande i specialmotiveringen under respektive paragraf. Därutöver har lagrådets granskning också föranlett vissa andra redaktionella ändringar.

Innan jag går in på mina förslag till förändring av ungdomsåtgärder vill jag belysa utvecklingen på arbetsmarknaden.

Den svenska ekonomin befinner sig för närvarande i en högkonjunktur med snabb produktionstillväxt, låg arbetslöshet och högt kapacitetsutnyttjande i näringslivet. Detta har inneburit att arbetsmarknaden i dag kännetecknas av en hög efterfrågan på arbetskraft, en stigande sysselsättningsgrad och en lägre arbetslöshet än tidigare under 1980-talet. Allt eftersom

konjunkturen har förstärkts har arbetsmarknaden förbättrats även för ungdomarna.

I slutet av 1970- och början av 1980-talet steg arbetslösheten kraftigt såväl i Sverige som internationellt och speciellt kraftigt för ungdomarna. Strukturförändringar och rationaliseringar inom näringslivet innebar också att de traditionella ingångsjobben för de nytilträdande på arbetsmarknaden minskade kraftigt i antal. Detta drabbade ungdomarna hårt med mycket hög arbetslöshet, framförallt för 18–19-åringarna. På förslag av den socialdemokratiska regeringen infördes lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare, den s. k. ungdomslagen, som innebär att samtliga 18–19-åringar garanterades ett arbete om minst fyra timmar per dag.

Detta har inneburit bl. a. att ungdomsarbetslösheten i Sverige har kunnat hållas nere på en mycket låg nivå i jämförelse med övriga Europa, trots att arbetsgivarnas ökande krav på utbildning och yrkeserfarenhet sammanföll i tiden med att ungdomskullarna var stora och efterfrågan på arbetskraft låg.

Ungdomslagen trädde i kraft den 1 januari 1984 och utgör en av hörnstenarna i den s. k. ungdomsgarantin som tillförsäkrar alla ungdomar upp till 20 år arbete, praktik eller utbildning. Den ursprungliga garantin har sedermera byggts ut dels med en förlängd garantitid upp till 25 års ålder för ungdomar med vissa svårare handikapp, dels vad gäller själva åtgärdssidan med jobb-sökarklubbar, vägledningsinsatser och inskolningsplatser i det privata näringslivet. Arbetslinjen inom arbetsmarknadspolitiken är särskilt viktig när det gäller ungdomar. Den innebär att ungdomarna erhåller lön eller bidrag för en motprestation i form av yrkes- eller skolarbete. Samhället visar härigenom respekt och ansvar för sina ungdomar genom att ge alla en möjlighet att delta i arbets- och samhällslivet i stället för att ge dem kontantstöd för sin försörjning. Samtidigt studerar en allt större andel av ungdomarna i åldern 18–19 år inom det ordinarie skolväsendet.

Ungdomars inträde på arbetsmarknaden kommer emellertid att förändras genom att antalet ungdomar i arbetskraftsutbudet väntas minska samtidigt som arbetskraftsbehovet ökar. Företagens behov av att rekrytera ungdomar är mycket stort och kan antas vara betydande också under 1990-talet.

De arbetsgivare som tidigare har byggt en stor del av sin rekrytering på ungdomar kan nu få uppleva en tilltagande konkurrens om ungdomarna under 1990-talet. Ungdomarnas möjlighet att finna och få arbete ökar härmed. Den förändrade arbetsmarknadssituationen måste därvid samtidigt ge arbetsförmedlingen ökade möjligheter att genom aktivt förmedlingsarbete ta tillvara platserna på den reguljära arbetsmarknaden för de ungdomar som tidigare haft svårigheter att få arbete i konkurrens med andra sökande.

Det kommer också att bli viktigt att genom olika insatser av arbetsförmedlingen skapa motivation hos de unga arbetssökande att pröva även för dem otraditionella yrken och branschområden.

På grund av den förändrade arbetsmarknadssituationen för ungdomar

och den förväntade utvecklingen på arbetsmarknaden är det därför angeläget att nuvarande ungdomsåtgärder förändras och bättre anpassas till dessa förhållanden.

Det är mot den bakgrunden och på grundval av AMS förslag som jag i det följande kommer att föreslå ett system som bygger på att s. k. inskolningsplatser kan erbjudas över hela arbetsmarknaden. Systemet bygger på den förutsättningen att parterna inom den offentliga sektorn i likhet med vad som skett inom det privata näringslivet träffar kollektivavtal härom.

Mina förslag innebär bl. a. att lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare bör upphöra och ersättas med en lag om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare. Vidare föranleder förslaget vissa följdändringar i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring, lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd, lagen (1982:80) om anställningsskydd, lagen (1976:600) om offentlig anställning, kommunalskattelagen (1928:370), taxeringslagen (1956:623), lagen (1962:381) om allmän försäkring och lagen (1981:691) om socialavgifter.

Den föreslagna lagen och lagändringarna bör träda i kraft den 1 juli 1989.

Jag vill innan jag närmare går in på de olika förslagen erinra om att den av riksdagen antagna propositionen (prop. 1987/88:102, UbU 31, rskr. 366) om utveckling av yrkesutbildningen i gymnasieskolan, på sikt kan innebära att de nuvarande tvååriga yrkesutbildningarna i gymnasieskolan förlängs till tre år och att många ungdomar härigenom kommer att vara 19 år när de kommer ut på arbetsmarknaden.

Vidare har regeringen tillsatt en särskild utredare för att göra en översyn av det kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar, den s. k. Skola-Arbete-utredningen (U 1988:11). De förslag till förändring av ungdomsåtgärderna som jag nu kommer att lägga fram innebär inte att förutsättningarna i direktiven till nämnda utredning kommer att ändras.

Ett antal skrivelser angående ungdomsåtgärder har kommit in från bl. a. Hudiksvalls-, Bollnäs- och Söderhamns kommuner.

Jag har i dessa frågor samrått med statsrådet Wallström, såsom i regeringen ansvarig för ungdomsfrågor.

2 Allmän motivering

2.1 Bakgrund

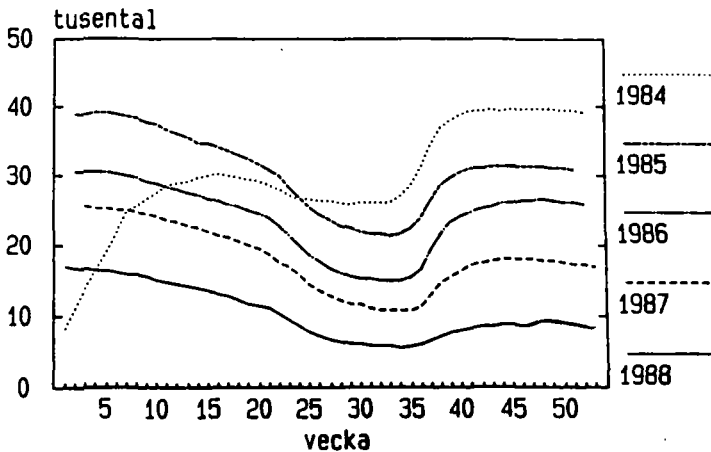
Ungdomslagen, som trädde i kraft den 1 januari 1984, innehåller regler om inrättande av s. k. ungdomslag hos offentliga arbetsgivare för att skapa arbete för dels arbetslösa 18- och 19-åringar, dels svårt handikappade ungdomar under 25 år. Ungdomslag kan finnas hos statliga verk och myndigheter, kommuner, landstingskommuner, kommunalförbund samt församlingar och kyrkliga samfundigheter. Ytterst har den unges hemkommun en skyldighet att tillhandahålla arbete i ungdomslag. De ungdomar som länsarbetsnämnden anvisar till arbete i ungdomslag blir anställda hos arbetsgivaren. Lön och övriga anställningsförmåner utgår enligt kollektiv-

avtal. Arbetstiden skall normalt vara i genomsnitt fyra timmar per dag. Anvisning till arbete i ungdomslag skall som huvudregel ske senast tre veckor efter det att den unge har anmält sig som arbetsökande hos arbetsförmedlingen. Till verksamheten lämnas statsbidrag till arbetsgivaren för lönekostnader samt administrations- och handledarkostnader.

För att underlätta ungdomars inträde på den privata arbetsmarknaden träffade Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Landsorganisationen i Sverige (LO) och Privatjänstemannakartellen (PTK) den 18 september 1986 en överenskommelse om inskolningsplatser inom det privata näringslivet. Överenskommelsen innebär att parterna enades om att rekommendera att kollektivavtal om inskolningsplatser träffas på förbunds nivå. Insolningsplatserna är avsedda för arbetslösa 18–19-åringar utan arbetslivserfarenhet. Anställning på en inskolningsplats skall i normalfallet avse högst sex månader. Ungdomarna skall erhålla särskild introduktion och inskolning samt fullgöra ordinarie arbetsuppgifter i företagen. Till arbetsgivare som anställer ungdomar på inskolningsplatser som omfattas av denna överenskommelse lämnas statsbidrag med högst 50 % av den totala lönekostnaden för ungdomarna i fråga enligt förordningen (1987:8) om bidrag för inskolningsplatser.

Antalet ungdomar i ungdomslag har minskat successivt sedan sommaren 1985 bl. a. till följd av det förbättrade konjunkturläget. Vid en jämförelse mellan fjärde kvartalen åren 1984 och 1985 samt motsvarande period år 1988 har antalet ungdomar i ungdomslag minskat från 39 400 resp. 31 000 till 8 600.

Antal ungdomar i ungdomslag åren 1984–1988

Antalet arbetshandikappade ungdomar sysselsatta i ungdomslag var under budgetåret 1987/88 i genomsnitt ca 1 000 per månad. Nära en tredjedel av ungdomarna i ungdomslag var sysselsatta där i sex månader eller längre. Antalet arbetsökande 18–19-åringar utan arbete uppgick till i genomsnitt ca 6 800 per månad under budgetåret 1987/88. Detta motsvarar 3,1 % av samtliga ungdomar i denna åldersgrupp.

Vissa grupper ungdomar löper större risk än andra att ställas utanför den

reguljära arbetsmarknaden. Man finner dem bland handikappade ungdomar, ungdomar med psyko-sociala problem, flykting- och invandrarungdomar samt ungdomar utan yrkesutbildning eller bland dem som är beroende av den lokala arbetsmarknaden. De unga kvinnornas situation måste härvid särskilt uppmärksammas.

De strukturella förändringarna på arbetsmarknaden innebär ökade krav på kompetens hos arbetskraften. Det är därför särskilt viktigt att de på arbetsmarknaden nytillträdande ungdomarna har en bra grund- och yrkesutbildning. Detta är en förutsättning för att de senare under sitt förvärvsliv skall kunna tillgodogöra sig den fort- och vidareutbildning som sannolikt kommer att krävas av dem för att de skall kunna hävda sig i konkurrensen med andra arbetstagare.

De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna med syfte att ge ungdomar större möjlighet att komma in på arbetsmarknaden tillkom under en period då ungdomskullarna var stora och efterfrågan på arbetskraft låg. I dag har förutsättningarna förändrats genom att antalet ungdomar i åldern 18–19 år sjunkit och att en allt större andel av dem studerar under längre tid samtidigt som arbetskraftsbehovet ökat. Den 1 december 1988 var antalet nyanmälda ungdomar på arbetsförmedlingen ca 4 000. Av dessa kunde ca 3 000 ta arbete direkt medan ca 1 000 gick vidare till arbetsvägledare för utredning. Av de ca 4 000 ungdomar som nyanmäls varje månad kan man räkna med att drygt hälften är aktuella för jobb-sökaraktiviteter. Detsamma gäller de ungdomar som varit i ungdomslag sex månader eller längre.

Av samtliga ungdomar i åldern 18–19 år är det i dag ca 50% som arbetar, 40% som studerar, en del i kombination med arbete, ca 6% som gör värnplikt, arbetar eller studerar utomlands, vårdar barn m.m. och slutligen ca 4% som under en period är föremål för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. De sistnämnda ungdomarna återfinns i arbetsmarknadsutbildning, på inskolningsplatser, i ungdomslag eller vid arbetsmarknadsinstitut.

2.2 Arbete eller utbildning till alla ungdomar

Mitt förslag: Intensifierade arbetsförmedlingsåtgärder sätts in i syfte att förse alla ungdomar med arbete på heltid eller utbildning. De ungdomar som inte får arbete på den reguljära arbetsmarknaden skall kunna erbjudas inskolningsplatser inom hela arbetsmarknaden. Den nuvarande s. k. ungdomslagen avskaffas.

AMS förslag: Överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser är positiva och stödjer förslaget till en förändrad sysselsättningsgaranti. Detta gäller framförallt utgångspunkten att arbetslösa ungdomar i första hand genom ett intensifierat förmedlingsarbete, jobb-sökaraktiviteter m.m., skall erbjudas arbete på den reguljära arbetsmarknaden och i andra hand stimuleras till fortsatt utbildning. Först i tredje hand skall inskolningsplats erbjudas. Riksrevi-

sionsverket föreslår att ungdomsgarantin tillämpas endast i regioner där ungdomsarbetslösheten fortfarande är hög men att ungdomar med sociala eller fysiska handikapp garanteras arbete i samtliga regioner. Verkstadsföreningen anser att systemet med inskolningsplatser inte längre fyller något behov då det i dag råder stor brist på arbetskraft. Problem med ungdomsarbetslöshet på enskilda orter bör kunna bemästras med rekryteringsstöd. Svenska kommunförbundet, skolöverstyrelsen, Skola-Arbete-utredningen, Svenska Kommunalarbetsareförbundet, SACO/SR samt SACO/SR-K som i sin helhet stödjer AMS förslag påtalar behovet av samordning av åtgärder för hela ungdomsgruppen i åldern 16–19 år och hänvisar bl. a. till den tillsatta Skola-Arbete-utredningen.

Skälen för mitt förslag: Arbetsmarknadspolitikens arbetslinje skall även i fortsättningen hävdas i stället för en linje som prioriterar kontantersättningar. Arbete är om möjligt ännu viktigare, när det gäller att motverka social utslagning bland ungdomar. Det är också angeläget att motverka att handikappade ungdomar blir hänvisade till förtidspension för sin försörjning. Arbetslöshet är en socialt svår situation inte minst för den som aldrig fått inträde i arbetslivet.

Ungdomarnas förutsättningar på arbetsmarknaden har nu förbättrats. I den uppkomna situationen med konkurrens om ungdomarna är det viktigt att ta tillvara platserna på den reguljära arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen bör därför ha ökande möjligheter att anvisa de unga till vanliga anställningar. Detta bör öka förutsättningarna för intensifierade förmedlingsinsatser i fråga om de ungdomar som trots den förbättrade arbetsmarknaden hittills har haft svårt att få ett arbete. Det intensifierade förmedlingsarbetet skall bl. a. innebära att ungdomarna stimuleras att delta i jobb-sökaraktiviteter fram till dess att någon form av anställning anvisas dem.

Att arbetssökande ungdomar deltar i jobb-sökaraktiviteter innebär att de kan stärka sin självkänsla och få ökad kunskap om arbetsmarknadens förutsättningar och möjligheter, samtidigt som förmedlarna får tid att lära känna dem. Därigenom underlättas förmedlingsarbetet. I sina kontakter med arbetsgivarna kan förmedlaren ge bättre information om den unges utbildning, intressen och övriga meriter. Detta innebär att ungdomarna kommer att kunna prövas mycket noga mot reguljär arbetsmarknad innan de anvisas en arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Mitt förslag till förändrade ungdomsåtgärder innebär också att de ungdomar, som trots intensifierade insatser från arbetsförmedlingens sida och trots den ökande efterfrågan på arbetskraft inte har kunnat anvisas arbete på den reguljära arbetsmarknaden eller utbildning, i stället skall kunna hänvisas till en inskolningsplats med arbete på heltid. Sådana inskolningsplatser skall finnas på hela arbetsmarknaden. Inskolningsplatser bör kunna erbjudas antingen i form av en s. k. avtalad inskolningsplats på hela arbetsmarknaden eller i form av en s. k. särskild inskolningsplats hos en offentlig arbetsgivare. Den nuvarande ungdomslagen bör upphävas och ersättas med en lag om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare.

Inskolningsplatserna bör innehålla ett introduktionsprogram som bl. a.

garanterar handledning, information om arbetsmiljö, arbetsplatsförhållanden och systematisk prövning på skilda arbetsuppgifter.

Introduktionen bör vara allsidig och inte specialiserad mot ett visst område. Denna inskolning i arbetslivet bör ge goda förutsättningar för de ungdomar som har svårigheter att få ett arbete att finna en väg som leder in på den reguljära arbetsmarknaden.

Jag kommer i det följande att mera i detalj återkomma till mina förslag.

2.3 Utformning av åtgärderna

2.3.1 Intensifierad arbetsförmedling med jobb-sökaraktiviteter

Mitt förslag: Intensifierad arbetsförmedling med jobb-sökaraktiviteter skall erbjudas ungdomar, som inte direkt kan få arbete på den reguljära arbetsmarknaden, senast tre veckor efter det att de har anmält sig på arbetsförmedlingen. Utbildningsbidrag skall kunna lämnas till den som deltar i jobb-sökaraktiviteter efter tre veckors arbetssökandetid. Arbetssökandetiden skall normalt inte överstiga sju veckor.

AMS förslag: Överensstämmer med mitt såvitt avser jobb-sökaraktiviteter med rätt till utbildningsbidrag efter tre veckors arbetssökandetid. AMS anser emellertid det angeläget att förlänga den nuvarande sökandetiden till tolv veckor för att arbetsförmedlingen skall få mer tid för att arbeta fram positiva lösningar för de unga innan sysselsättningsgarantin träder i kraft.

Remissinstanserna: Garantins utformning i sin helhet tillstyrks av samtliga som avgivit yttrande. Den föreslagna förlängda arbetssökandetiden anser dock skolöverstyrelsen, Svenska kommunförbundet, Malmö stad och Svenska föreningen för studie- och yrkesvägledning vara negativ för de ungdomar som är i störst behov av en positiv sysselsättning.

Skälen för mitt förslag: Deltagande i jobb-sökaraktiviteter ger enligt min mening de ungdomar, som inte genast kan erbjudas reguljärt arbete, bra tillfälle att få ny värdefull kunskap om möjligheter och villkor på arbetsmarknaden samt att skaffa sig en bättre kunskap i att söka arbete. Därigenom kan den unge motiveras att t. ex. pröva alternativ som han eller hon tidigare inte tänkt på, såsom fortsatt utbildning eller arbete även på för dem otraditionella delar av arbetsmarknaden.

De arbetssökande ungdomarna bör därför, senast efter tre veckors sökandetid, erbjudas dessa aktiviteter i form av studiebesök vid företag och skolor, information och vägledning både enskilt och i grupp m. m.

Arbetsförmedlingen har sedan budgetåret 1985/86 fått resurser motsvarande 150 tjänster för handledarinsatser för ungdomslag. Dessa resurser bör bl. a. kunna utnyttjas för att genomföra de nu föreslagna jobb-sökaraktiviteterna.

Individuella handlingsplaner bör utarbetas redan under den första treveckorsperioden för de ungdomar som inte direkt kan få arbete och skall

under hela förmedlingsarbetet fortlöpande revideras, utifrån den unges nyvunna kunskaper och erfarenheter samt personliga utveckling, till dess denne fått en fast förankring på arbetsmarknaden.

Det är enligt min mening viktigt att arbetsförmedlingen vid upprättandet av den individuella handlingsplanen tillsammans med den unge tar upp en diskussion också om behovet av fortsatt utbildning. Härvid bör förmedlingen utreda om svårigheten att få arbete beror på bristande yrkesutbildning eller på att den arbetssökande har en utbildning som inte är anpassad till arbetsmarknadens behov.

Arbetssökandetiden innan rätten till arbete i ungdomslag inträder är enligt nuvarande lag tre veckor. Därutöver kan den unge få delta i jobb-sökaraktiviteter under anställningstiden under ytterligare tre veckor med bibehållen lön.

I likhet med AMS anser jag att det kan ligga ett värde i att något förlänga den tid under vilken ungdomarna aktivt skall söka arbete. Under denna tid kan också en kartläggning av den unges bakgrund och förutsättningar äga rum. Jag föreslår därför att arbetssökandetiden innan en inskolningsplats bör komma i fråga förlängs något. Den bör dock normalt inte överstiga sju veckor. En längre tid är dock motiverad för de ungdomar som går ut skolan på vårterminen. Jag föreslår att denna grupp inte skall anvisas en inskolningsplats före den 1 november samma år som skolutbildningen avslutades. De nyutbildade ungdomarna bör under en längre period söka arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Under sommaren kan en viss-tidsanställning leda till en tillsvidareanställning eller ge meriter som underlättar att få anställning hos en annan arbetsgivare. Undantag bör dock naturligtvis kunna göras om särskilda skäl föreligger och efter en prövning i det enskilda fallet. Undantag kan främst vara aktuella för arbetshandikappade.

För att den utökade tiden som arbetssökande skall kunna utnyttjas på bästa sätt bör aktiva åtgärder från arbetsförmedlingen sättas in i enlighet med vad jag nyss har anfört. På samma sätt som hittills bör den arbetssökande efter en viss tid vara berättigad till ett ekonomiskt stöd. Jag föreslår att detta stöd ges i form av ett utbildningsbidrag motsvarande det som lämnas vid arbetsmarknadsutbildning. Rätten till bidrag bör inträda tidigast tre veckor efter det att den unge har anmält sig som arbetssökande och bidraget lämnas under förutsättning att han eller hon deltar i de av arbetsförmedlingen erbjudna jobb-sökaraktiviteterna. I de fall ungdomarna nyligen har slutat skolan och anvisning alltså regelmässigt kommer att ske efter den 1 november, bör utgångspunkten för beräkning av kvalifikationstiden för utbildningsbidrag anpassas till detta. Närmare föreskrifter om villkoren för bidrag bör få meddelas av regeringen.

Mitt förslag: Avtalade inskolningsplatser skall kunna inrättas hos arbetsgivare inom både den privata och den offentliga sektorn.

De avtalade inskolningsplatserna skall ge arbetsgivaren rätt till statsbidrag om högst 50% av lönekostnaden under sex månaders anställning. Denna tid bör kunna förlängas, om det finns särskilda skäl.

AMS förslag: Överensstämmer i stort med mitt. AMS föreslår dock att det bör finnas möjlighet i det enskilda fallet, t. ex. när det enda återstående alternativet är en särskild inskolningsplats, att lämna ett högre statsbidrag för att få till stånd den insats som svarar mot den enskildes behov.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget. Arbetstagarorganisationerna har förklarat sig beredda att teckna avtal där sådana inte finns. SACO/SR-K anför att även om parterna är beredda att träffa avtal är det omöjligt att på förhand ange när sådana avtal kan träffas och vilket innehåll de kommer att få. Svenska Kommunalarbetareförbundet understryker vikten av att avtal om inskolningsplatser kommer att finnas på hela arbetsmarknaden. Om sådana platser skall kunna ersätta ungdomslagen måste platser kunna erbjudas inom såväl det privata näringslivet som den offentliga sektorn. Svenska arbetsgivareföreningen kommer att verka för att inskolningsplatser inrättas på områden där avtal finns. Då behovet av inskolningsplatser kommer att vara begränsat anser man inte att reformen behöver villkoras av att avtal träffas på samtliga förbundsområden. Sveriges Verkstadsförening framhåller att några särskilda branschavtal ej krävs, utan endast lokal överenskommelse. Svenska kommunförbundet påtalar vikten av att beslut föreligger i god tid före ungdomsgarantins ikraftträdande den 1 juli 1989 för att erforderliga kollektivavtal skall kunna slutas dessförinnan.

Skälen för mitt förslag: De avtalade inskolningsplatser som i dag kan erbjudas de unga inom näringslivet ger enligt min mening den unge en unik möjlighet att få nya kunskaper, erfarenheter och meriter. Därigenom förbättras den unges möjligheter att få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Under tiden på en inskolningsplats skall den unge nämligen ha rätt till introduktion och inskolning på arbetsplatsen. Det är därför min bestämda uppfattning att möjligheten att erhålla en inskolningsplats av denna typ nu bör utvidgas till att avse även arbetsplatserna inom den offentliga sektorn.

För att ge de arbetssökande ungdomarna tillgång till hela arbetsmarknaden är det alltså viktigt att inskolningsplatser kan anvisas inom såväl den offentliga som den privata sektorn. Företrädare för arbetsmarknadens parter inom den offentliga sektorn har inom AMS' styrelse, liksom i sina remissvar, förklarat sig beredda att träffa avtal liknande dem som träffats inom delar av näringslivet för de nuvarande inskolningsplatserna. De måste därmed enligt min bedömning anses ha påtagit sig ett ansvar för att ett tillräckligt antal inskolningsplatser finns att tillgå för de ungdomar som

inte kan erbjudas arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Jag räknar med att erforderliga avtal kan träffas i god tid före den 1 juli 1989.

Det är emellertid enligt min mening också viktigt att det inom det privata näringslivet sluts kompletterande avtal så att ett tillräckligt antal inskolningsplatser kommer att finnas inom alla branscher. Det bör ankomma på parterna att avtala om inskolningens omfattning och inriktning. Det bör vara arbetsgivaren och berörda fackliga organisationer på arbetsplatsen som tillsammans med arbetsförmedlingen planerar innehållet i inskolningsplatsen i det individuella fallet.

Jag förutsätter emellertid att arbetsgivarna i det goda konjunkturläge som nu råder, med det stora arbetskraftsbehovet, tar sitt ansvar för ungdomarna och i första hand erbjuder dem reguljärt arbete.

De arbetsgivare som anställer ungdomar på avtalade inskolningsplatser bör liksom hittills få statsbidrag med högst 50% av den totala lönekostnaden för den anställde under sex månaders anställning. Vid bestämmande av statsbidragets storlek bör hänsyn tas till att bidraget skall avse kostnader för introduktion och inskolning, medan arbetsgivaren bör stå för lönekostnader när det gäller produktiv arbetstid. Om det finns särskilda skäl bör emellertid tiden kunna förlängas, dock högst till tolv månader.

2.3.3 Särskilda inskolningsplatser

Mitt förslag: Ungdomar som inte har kunnat erhålla arbete på den reguljära arbetsmarknaden, utbildning eller anvisning till en avtalad inskolningsplats skall anvisas till arbete på särskilda inskolningsplatser.

Särskilda inskolningsplatser skall innebära heltidsarbete. De skall anordnas hos offentliga arbetsgivare med vilka länsarbetsnämnden träffat överenskommelse. Ytterst skall länsarbetsnämnden kunna rekvidrera erforderliga särskilda inskolningsplatser hos den unges hemkommun.

Statsbidrag skall utgå med 100% av den totala lönekostnaden för särskilda inskolningsplatser. Därutöver bör ett administrationsbidrag lämnas med 5% av den totala lönekostnaden.

AMS förslag: Överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: Ett flertal remissinstanser framför att de särskilda inskolningsplatserna måste vara en sistahandslösning. Arbetsförmedlingens insatser måste bli så intensiva att dessa inskolningsplatser behöver användas i mycket liten omfattning. Svenska Kommunalarbetareförbundet tillstyrker att de särskilda inskolningsplatserna omfattar åtta timmar per dag endast under förutsättning att de kan anvisas under högst två månader. De Handikappades Riksförbund understryker behovet av att kunna förlänga tiden på en inskolningsplats om det finns skäl för det samt att reglerna för anvisning görs så klara att det inte råder något tvivel om arbetsgivarens ansvar att ta emot dem som arbetsförmedlingen anvisar.

Skola-Arbete-utredningen framför vikten av att bryta könsrollsbarriärerna på arbetsmarknaden. Inom ramen för arbetsmarknadsåtgärder bör därför ansträngningar göras så att det inte blir en större andel flickor än pojkar som i sista hand måste erbjudas de föreslagna särskilda inskolningsplatserna. Detta gäller också invandrar- och flyktingungdomar.

Skälen för mitt förslag: Jag utgår från att ett stort antal avtalade inskolningsplatser kan tas fram. Det kan trots det inte uteslutas att det på vissa orter och för ett antal ungdomar kan komma att saknas sådana platser. Allt talar emellertid för att det endast kan bli fråga om ett mindre antal platser. Om detta blir fallet bör särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare kunna erbjudas. Dessa platser är också avsedda att tillgodose enskilda ungdomars olika förutsättningar och behov och skall i likhet med de avtalade inskolningsplatserna vara ett arbete på heltid som ger goda utvecklingsmöjligheter på arbetsmarknaden för framtiden. Den unge skall ha rätt till en sådan plats efter att i normalfallet ha varit arbetssökande i sju veckor och inte kunnat erbjudas något av de alternativ som jag har beskrivit i det föregående. För dem som har slutat skolan på våren bör, som jag har anfört tidigare, rätten inträda den 1 november samma år. Denna rätt bör framgå av lag.

Särskilda inskolningsplatser bör anordnas enligt i huvudsak samma mönster som nu gäller i fråga om platser i ungdomslag. Sålunda bör överenskommelse därom så långt möjligt träffas mellan länsarbetsnämnden och landstingskommunen, statliga myndigheter, kommunalförbund, församlingar och kyrkliga samfälligheter. Om dessa platser trots allt inte täcker behovet av särskilda inskolningsplatser skall nämnden i sista hand kunna rekvirera plats hos den kommun där den unge är kyrkobokförd.

Jag delar AMS uppfattning att arbetsförmedlingen under den tid den unge arbetar på en särskild inskolningsplats kontinuerligt skall försöka finna en utbildningsplats, ett arbete eller en avtalad inskolningsplats åt denne. Anställning på en särskild inskolningsplats bör i normalfallet inte vara längre än två månader. Arbetstiden bör vara heltid, men för de handikappade ungdomar som i dag har en rätt till ungdomslagsplats upp till 25 års ålder, bör den bestämmas efter vars och ens särskilda förutsättningar och behov.

Omprovning av anvisning till arbete på en särskild inskolningsplats bör som jag nyss nämnt göras regelbundet och minst varannan månad. När det gäller de handikappade ungdomarna bör undantag emellertid kunna göras även från denna regel. Också i sådana fall bör dock arbetsförmedlingen regelbundet pröva om dessa ungdomar kan övergå till arbete på den reguljära arbetsmarknaden eller avtalade inskolningsplatser. Arbetsförmedlingen bör i sitt förmedlingsarbete med dessa ungdomar utveckla former för samverkan och samarbete med framför allt kommunerna, då främst skol- och socialförvaltningarna.

Enligt min mening skall de offentliga arbetsgivarna få statsbidrag med 100% av den totala lönekostnaden för de rekvirerade särskilda inskolningsplatserna. Därutöver skall lämnas ett administrationsbidrag motsvarande 5% av lönekostnaden.

Vid införandet av de förändrade ungdomsåtgärderna bör de ungdomar som har arbete i ungdomslag som sträcker sig över den 1 juli 1989, d. v. s. den tidpunkt då det nya systemet börjar gälla, få vara kvar i ungdomslag fram till dess att de kan erbjudas arbete, utbildning eller inskolningsplats. Avvecklingen av verksamheten med arbete i ungdomslag bör dock kunna vara genomförd till den 31 december 1989.

2.4 Kostnader

Jag beräknar kostnaderna för avtalade inskolningsplatser till 465 milj. kr. vilket innebär 7000 årsplatser.

För de rekvirerade särskilda inskolningsplatserna beräknar jag behovet till 2500 till en kostnad av 347 milj. kr. Denna kostnad inkluderar det administrationsbidrag som jag tidigare föreslagit.

För utbildningsbidrag vid deltagande i jobb-sökaraktiviteter beräknar jag kostnaden till 38 milj. kr.

Jag beräknar således att 850 milj. kr. skall täcka kostnaderna för de av mig föreslagna ungdomsåtgärderna och att det inom ramen för dessa medel är möjligt att uppnå målsättningen om arbete för alla ungdomar på heltid på hela arbetsmarknaden.

För innevarande budgetår har anvisats medel för statsbidrag till inskolningsplatser. Jag har nu föreslagit att anslaget härför under nästa budgetår kommer att få ett delvis annat innehåll. Mot denna bakgrund bör regeringen bemyndigas få utnyttja en eventuell uppkommen reservation under innevarande års anslag för statsbidrag till inskolningsplatser för det nya systemet som jag nu har föreslagit. Vidare upphör anslaget för statsbidrag för ungdomslag att gälla den 1 juli 1989. Kostnader för sådana ungdomslagsplatser som enligt gällande övergångsbestämmelser kan finnas kvar längst till utgången av år 1989 bör bekostas från anslaget för statsbidrag till inskolningsplatser.

2.5 Övriga frågor

Den lön som betalas ut till dem som arbetar på särskilda inskolningsplatser kommer, utan att några särskilda lagändringar behöver vidtas, att i olika avseenden betraktas på samma sätt som inkomst av vilken annan anställning som helst. Det är således klart att lönen blir skattepliktig inkomst och att den kommer att medföra rätt till olika sociala förmåner som grundar sig på inkomst av anställning.

Det utbildningsbidrag som skall kunna lämnas under arbetssökandeten bör följa samma regler som gäller för utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning vad avser skatteplikt m. m. Någon lagändring torde inte behövas för att åstadkomma detta.

Annorlunda torde det förhålla sig med den ersättning som i vissa fall kan komma att lämnas till den som efter att ha förlorat sitt arbete på en särskild inskolningsplats efter återkallelse av anvisningen från länsarbets-

nämndens sida får återkallelsebeslutet upphävt. Denna ersättning kommer inte att härröra från en anställning. Enligt min mening bör också denna ersättning utgöra skattepliktig inkomst samt vara sjukpenninggrundande och pensionsgrundande på samma sätt som motsvarande ersättning enligt ungdomslagen är. Efter samråd med cheferna för finans- och socialdepartementen föreslår jag att erforderliga konsekvensändringar görs i kommunalskattelagen (1928:370), taxeringslagen (1956:623) och lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Jag förordar också att arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift skall tas ut på den lön som betalas till ungdomar som arbetar på särskilda inskolningsplatser och på den särskilda ersättning som kommer att kunna lämnas i vissa situationer av upphävd återkallelse. Även detta överensstämmer med den ordning som gäller enligt ungdomslagen och medför bl. a. behov av en justering av 1 kap. 2 § lagen (1981:691) om socialavgifter. Även i denna fråga har jag samrått med chefen för socialdepartementet.

Lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring innehåller bestämmelser som innebär att dagpenning från arbetslöshetsförsäkringen inte lämnas till den som omfattas av verksamheten med ungdomslag. Arbetet på de föreslagna särskilda inskolningsplatserna skiljer sig från arbetet i ungdomslag på flera sätt. Det är bl. a. avsett att vara ett heltidsarbete i stället för de fyra timmar per dag som är det normala i ungdomslag. Enkelt uttryckt skiljer sig arbetet på en särskild inskolningsplats inte från arbetet i vilken reguljär anställning som helst. Frågan om dagpenning m. m. bör därför kunna bedömas efter vad som gäller i allmänhet inom arbetslöshetsförsäkringen. Det innebär att det inte krävs något särskilt undantag för verksamheten med särskilda inskolningsplatser i lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Någon särskild reglering av den skyldighet som nu föreligger för arbetslöshetskassorna att lämna uppgifter som behövs för att bedöma medlemmarnas rätt till ersättning enligt lagen om ungdomslag har inte ansetts erforderlig i den föreslagna lagen.

Däremot bör det, på samma sätt som nu gäller för verksamheten med ungdomslag, klargöras att ungdomar som arbetar på särskilda inskolningsplatser inte skall kunna uteslutas från den arbetslöshetskassa de tillhör bara för att de har anvisats arbete på en särskild inskolningsplats och detta arbete inte omfattas av kassans verksamhetsområde.

Det anförda innebär att vissa justeringar måste göras i 4, 39 och 51 §§ lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring.

Viss justering måste också göras i 18 § lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd. Där finns i tredje stycket en regel om att arbete i ungdomslag skall jämföras med arbete på heltid. Den bestämmelsen motiveras av att arbete i ungdomslag i princip avser endast fyra timmar per dag. Arbete på särskilda inskolningsplatser skall avse heltidsarbete. De arbetshandikappade ungdomar som kan komma att i eget intresse arbeta kortare tid än heltid står inte till arbetsmarknadens förfogande längre tid än den de verkligen arbetar. Det finns därför inte längre något behov av någon motsvarighet till regeln i tredje stycket. Den bestämmelsen bör därför tas bort.

3 Upprättade lagförslag

Prop. 1988/89: 109

I enlighet med det anförda har det inom arbetsmarknadsdepartementet upprättats förslag till

1. lag om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare,
2. lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring,
3. lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd,
4. lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd,
5. lag om ändring i lagen (1976:600) om offentlig anställning,
6. lag om ändring i lagen (1988:1530) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
7. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),
8. lag om ändring i lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
9. lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter.

Förslagen under 1 och 5 har upprättats efter samråd med chefen för civildepartementet, förslagen under 6 och 7 med chefen för finansdepartementet och förslagen under 8 och 9 med chefen för socialdepartementet.

Lagrådet har granskat lagförslagen.

4 Specialmotivering

I specialmotiveringen behandlas bara förslaget till lag om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare. Förslagen i övrigt har bedömts inte behöva särskilda kommentarer vid sidan av vad som har sagts under avsnitt 2.5.

1 §

Lagrådet har anfört synpunkter på utformningen av denna paragraf. Enligt lagrådets mening bör det av paragrafen framgå hos vilka arbetsgivare särskilda inskolningsplatser kan inrättas. Paragrafen har utformats i överensstämmelse med lagrådets förslag.

Av paragrafen framgår att den s. k. ungdomsgarantin i form av arbete på särskild inskolningsplats gäller arbete dels hos offentliga arbetsgivare, dels hos företag genom vilka en kommun eller en landstingskommun driver verksamhet.

2 §

Denna paragraf innehåller bestämmelser om när arbetslösa ungdomar skall erbjudas arbete på särskilda inskolningsplatser. Som har utvecklats i den allmänna motiveringen har bestämmelserna utformats för att framhåva grundtanken att den s. k. ungdomsgarantin skall komma i fråga först när andra försök att ordna den unges situation inte har gett resultat. Det innebär att länsarbetsnämnden i första hand skall försöka bereda den unge anställning på den reguljära arbetsmarknaden. Först om ansträngningarna

att ordna en sådan anställning inte ger resultat blir det aktuellt för länsarbetsnämnden att överväga andra åtgärder. Det kan t. ex. vara utbildning eller anvisning till en avtalad inskolningsplats. Och det är först när alla dessa möjligheter får anses uttömda som en anvisning till en särskild inskolningsplats kommer i fråga.

3 §

Denna paragraf innehåller bestämmelser om vilka ungdomar som kan komma i fråga för anställning på särskilda inskolningsplatser. Denna arbetsmarknadspolitiska åtgärd begränsas till att gälla arbetslösa 18–19-åringar. Yngre ungdomar omfattas i stället av olika åtgärdsprogram inom utbildningsområdet. Men även den som under året skall fylla 18 år och som har avslutat sin gymnasieutbildning kan komma i fråga för arbete på en särskild inskolningsplats.

Av andra stycket framgår att den övre åldersgränsen sätts högre för vissa ungdomar som har särskilda behov av insatser på arbetsmarknaden. Även för dessa ungdomar gäller givetvis den nedre åldersgräns som framgår av första stycket.

4 §

Bestämmelserna i denna paragraf innebär en skyldighet för länsarbetsnämnden att i förekommande fall anvisa en särskild inskolningsplats och en motsvarande rätt för den enskilde att få en sådan plats. För att tydligt markera nämndens skyldighet att först pröva alla andra möjligheter, föreskrivs att det skall stå klart att ingen av de åtgärder som anges i 2 § har kunnat ordnas för den unge. Det får anses vara en självklarhet att anvisningen sker efter samråd med den unge och till en plats som nämnden och den unge gemensamt finner vara lämpligast för denne.

Eftersom verksamheten med särskilda inskolningsplatser från den enskildes synpunkt innebär en rätt till arbete mot lön har det i bestämmelsen föreskrivits vissa tider inom vilka anvisning skall ske. De närmare skälen för dessa regler har utvecklats i den allmänna motiveringen, avsnitt 2. 3. 1. När det sägs att den unge skall ha uppfyllt villkoren för anvisning syftas på reglerna i 3 §.

5 §

Som en följd av att särskilda inskolningsplatser är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd som ytterst syftar till att göra det möjligt för den enskilde att få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden är det givetvis viktigt att länsarbetsnämnden regelbundet överväger varje enskilt fall. I detta syfte bör länsarbetsnämnden, som framhållits i den allmänna motiveringen, redan från början upprätta en individuell handlingsplan för varje arbetssökande ungdom. Detta är särskilt angeläget i fråga om ungdomar som har anvisats arbete på en särskild inskolningsplats. Omprövning av anvisningen bör i princip ske kontinuerligt och föranleda de förändringar som

länsarbetsnämnden med hänsyn till omständigheterna finner erforderliga. Det kan t. ex. gälla att avsluta anvisningen till en viss arbetsplats för att placera den unge på en annan arbetsplats som bedöms vara lämpligare för denne. Bestämmelsen i denna paragraf innebär att omprövning av anvisningsbeslutet inte skall ske senare än två månader efter det att anställningen påbörjades och därefter, i förekommande fall, åtminstone varannan månad.

När det gäller de ungdomar med arbetshandikapp som avses i 3 § andra stycket torde det ofta bli fråga om längre anvisningstider än som annars kan förväntas bli vanliga. Det är viktigt att framhålla att det även för denna grupp av ungdomar är av stor vikt att regelbunden omprövning av anvisningsbeslutet äger rum. Det får ankomma på länsarbetsnämnderna att lägga upp verksamheten med särskilda inskolningsplatser så att denna ungdomsgrupp inte blir bortglömd efter den första anvisningen utan blir föremål för aktiva åtgärder i syfte att om möjligt ordna arbete på den öppna arbetsmarknaden eller på en avtalad inskolningsplats.

6 §

Lagrådet har föreslagit att lagtexten bör utformas så att en paragraf reglerar hos vilka arbetsgivare särskilda inskolningsplatser skall inrättas efter överenskommelse med länsarbetsnämnden. Skyldigheten för kommuner att inrätta särskilda inskolningsplatser bör enligt lagrådets mening regleras i en särskild paragraf. Förevarande paragraf har utformats i överensstämmelse med lagrådets förslag.

Bestämmelsen bygger på att det skall betraktas som en uppgift för offentliga arbetsgivare att delta i verksamheten med särskilda inskolningsplatser. Länsarbetsnämnden skall försöka skaffa dessa platser hos de offentliga arbetsgivare som anges i paragrafen. Denna anskaffning bör ske genom att överenskommelser träffas med dessa arbetsgivare om inrättande av sådana inskolningsplatser. Av bestämmelsen framgår också att det inte finns något hinder för landstingskommuner som bedriver verksamhet genom bolag eller i form av någon annan juridisk person att låta verksamhet med särskilda inskolningsplatser bedrivas där. I sådana fall får det förutsättas att landstingskommunen har träffat överenskommelse om det med företaget. Det bör också framhållas att om länsarbetsnämnden vill försöka placera någon på en särskild inskolningsplats hos ett sådant företag har nämnden att träffa överenskommelse om detta med landstingskommunen och inte med företaget.

7 §

Som framgått av specialmotiveringen till 6 § har lagrådet lämnat ett förslag till utformning även av denna paragraf. Paragrafen har utformats i överensstämmelse med lagrådets förslag.

Av paragrafen följer en rättslig skyldighet för kommunerna att ordna särskilda inskolningsplatser för de av denna lag omfattade arbetslösa ung-

domar som är kyrkobokförda i kommunen, och som inte har kunnat placeras på sådan plats hos en arbetsgivare enligt 6 §.

Bestämmelsen innebär också att det inte finns något hinder för kommuner som bedriver verksamhet i bolagsform eller i form av någon annan juridisk person att låta verksamhet med särskilda inskolningsplatser bedrivas där. En förutsättning är då att kommunen har träffat överenskommelse om det med företaget. Det bör emellertid framhållas att det endast är kommunen som kan vara skyldig att tillhandahålla särskilda inskolningsplatser. Länsarbetsnämnden kan alltså inte kräva av kommunen att sådana platser inrättas vid ett kommunalt företag. Inte heller kan länsarbetsnämnden kräva av ett kommunalt företag att det skall inrätta sådana platser. Länsarbetsnämnden kan endast utnyttja sådana platser som har ställts till förfogande från kommunens sida.

8 §

Det normala är givetvis att arbetet på särskilda inskolningsplatser skall utföras åt arbetsgivaren i fråga. Det kan emellertid tänkas fall då en kommun, som ju ytterst har en skyldighet att ta emot ungdomar på särskilda inskolningsplatser, har möjlighet att ordna för den unges utveckling lämpligare arbetsuppgifter hos en annan arbetsgivare som inte omfattas av verksamheten med särskilda inskolningsplatser. Detta kan särskilt bli aktuellt för den grupp av ungdomar som avses i 3 § andra stycket. För att undvika en låsning av dessa ungdomar till offentliga arbetsgivare bör det också finnas utrymme för dem att inom ramen för anvisningen till särskild inskolningsplats få tillfälle att för längre eller kortare perioder få pröva på ett arbete hos andra arbetsgivare. Denna paragraf innehåller därför en regel som uttryckligen klargör att en kommun får låta ungdomar som avses i 3 § andra stycket och som anvisats arbete på särskilda inskolningsplatser utföra arbetsuppgifter åt enskilda arbetsgivare.

9 §

I denna paragraf görs klart att den som anvisas arbete på en särskild inskolningsplats skall anställas av arbetsgivaren. Därigenom skall rättsförhållandet mellan arbetsgivaren och den som arbetar på en särskild inskolningsplats anses vara underkastat vanliga rättsregler i alla avseenden som inte särskilt reglerats i denna lag eller som genom särskilda regler, såsom i t. ex. lagen om offentlig anställning, uttryckligen undantagits i fråga om denna typ av anställningar.

10 §

Arbetstiden för dem som arbetar på särskilda inskolningsplatser skall läggas ut under ordinarie arbetstid hos arbetsgivaren eller enligt gällande arbetstidsscheman. Arbetet på särskilda inskolningsplatser skall i princip bedrivas på heltid. Men när det gäller de ungdomar som avses i 3 § andra stycket har det föreskrivits en särskild möjlighet att bestämma om en

kortare arbetstid. Denna grupp av ungdomar kan till följd av sitt handikapp ha svårigheter att arbeta full tid. För deras del skall arbetstiden därför anpassas så att den i det individuella fallet får en lämplig omfattning.

11 §

Det nya systemet för ungdomsåtgärder bygger på arbetsmarknadsparternas aktiva medverkan. Det är mot den bakgrunden en självklar utgångspunkt att även anställningsvillkoren för de ungdomar som arbetar på särskilda inskolningsplatser bör vara reglerade i kollektivavtal. Denna paragraf reglerar förhållandet om det i ett visst fall inte finns något särskilt kollektivavtal om de anställningsvillkor som skall gälla för särskilda inskolningsplatser hos arbetsgivaren. I sådana fall får arbetsgivaren tillämpa de kollektivavtal som har träffats om beredskapsarbete och, i sista hand, andra kollektivavtal för närmast jämförbara arbetstagare i samma ålder.

12 §

Denna paragraf innehåller regler om särskild rätt till ledighet från anställningen för den som arbetar på en särskild inskolningsplats. Bestämmelserna skall ses mot bakgrund av att syftet med verksamheten är att förbättra möjligheterna för den unge att komma ut på den reguljära arbetsmarknaden. Det är därför av stor betydelse att den unge har möjlighet att söka arbete och att delta i de åtgärder länsarbetsnämnden finner erforderliga.

Punkt 1 avser ledighet för att besöka arbetsförmedlingen eller för att på annat sätt söka arbete.

Punkt 2 behandlar frågan om deltagande i s. k. jobb-sökaraktiviteter för den som arbetar på särskilda inskolningsplatser. Sådana aktiviteter anordnas av länsarbetsnämnderna för att underlätta för ungdomarna att få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden och för att stimulera ungdomar att vid behov komplettera sin utbildning. Dessa aktiviteter har erfarenhetsmässigt haft mycket positiva effekter. Det har därför ansetts önskvärt att de som arbetar på särskilda inskolningsplatser också tar del i dessa aktiviteter och därigenom förbättrar sina möjligheter att få arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Reglerna i 14 § innebär att den som arbetar på en särskild inskolningsplats skall vara skyldig att i anställningen delta i sådana jobb-sökaraktiviteter som länsarbetsnämnden anordnar. Det innebär också att arbetsgivaren givetvis måste organisera verksamheten på de särskilda inskolningsplatserna så att de berörda arbetstagarna kan delta i dessa aktiviteter. Detta deltagande skall ses som ett led i arbetet på de särskilda inskolningsplatserna och vanliga anställningsförmåner skall därför utgå för den tid som ägnas åt aktiviteter av detta slag.

13 §

Denna paragraf innehåller regler om hur anställningen på en särskild inskolningsplats upphör. Som har utvecklats i den allmänna motiveringen

är avsikten med verksamheten med särskilda inskolningsplatser att den skall leda fram till ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden eller i vart fall till arbete på en avtalad inskolningsplats. Frågor om anställningens varaktighet, uppsägningstider m. m. har därför en helt annan dignitet än när det gäller anställningar i allmänhet. Det är mot den bakgrunden bestämmelserna om anställningens upphörande skall ses.

Enligt reglerna i punkt 1 upphör en anställning på en särskild inskolningsplats när arbetstagaren uppnår den i 3 § angivna högsta åldern. Det bör vara länsarbetsnämndens sak att hålla särskild kontakt med dem som närmar sig slutet av den tid under vilken de är berättigade till arbete på en särskild inskolningsplats.

Regeln i punkt 2 tar sikte på de fall där arbetstagaren själv vill lämna sitt arbete på en särskild inskolningsplats. Det bör då endast krävas en enkel anmälan till arbetsgivaren.

Slutligen regleras i punkt 3 den situationen att länsarbetsnämnden av någon anledning har återkallat anvisningen till arbete på en särskild inskolningsplats.

Regler om återkallelse ges i 14–16 §§.

Gemensamt för alla tre fallen är att anställningen på den särskilda inskolningsplatsen upphör utan att någon uppsägningstid behöver iakttas.

14 §

Denna paragraf reglerar de fall då länsarbetsnämnden skall eller får återkalla anvisningen till arbete på en särskild inskolningsplats. Reglerna skall ses mot bakgrund av att verksamheten med särskilda inskolningsplatser är en del av det arbetsmarknadspolitiska åtgärds paket som länsarbetsnämnden har tillgång till när det gäller att lösa sysselsättningsfrågan för en arbetssökande som har svårigheter att få arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Det är därför närmast självklart att nu ifrågasvarande åtgärd inte skall fortsätta om den sökande faktiskt har erhållit förvärvsarbete som inte är av helt tillfällig art eller av obetydlig omfattning. Det får också anses naturligt att den som har förmånen av att få arbete på en särskild inskolningsplats, med de ökade möjligheter till en anställning på den reguljära arbetsmarknaden som detta ger, också medverkar på ett lojalt sätt i verksamheten. Den som inte deltar i jobb-sökaraktiviteter eller som avvisar erbjudande om lämpligt arbete bör därför inte kunna ställa anspråk på att få arbeta på en särskild inskolningsplats. I första stycket föreskrivs därför att länsarbetsnämnden i sådana fall som här nämnts skall återkalla anvisningen till en särskild inskolningsplats.

Av reglerna i andra stycket framgår att länsarbetsnämnden också får återkalla anvisningen för den som vägrar delta i arbetsmarknadsutbildning eller yrkesinriktad rehabilitering. Detsamma gäller vid allvarlig misskötsamhet.

Reglerna om återkallelse av anvisning till en särskild inskolningsplats har utformats så att de gäller dels i fall där den unge egentligen inte är berättigad till denna arbetsmarknadspolitiska stödåtgärd, dels i fall där den unge inte medverkar i den utsträckning som kan krävas i ansträng-

ningarna att ordna en mer stadigvarande lösning av vederbörandes situation på arbetsmarknaden. Det är viktigt att platser inte i onödan blockeras för andra ungdomar som kan vara i behov av en särskild inskolningsplats. Därför bör ett beslut om återkallelse gälla omedelbart. En regel av denna innebörd har tagits in i tredje stycket.

15 §

När återkallelse av en anvisning till arbete på en särskild inskolningsplats har skett enligt bestämmelserna i 14 §, d. v. s. när den unge har misskött sig eller har ett annat arbete på den reguljära arbetsmarknaden eller inte medverkar i länsarbetsnämndens ansträngningar att ordna vederbörandes sysselsättningssituation är det inte rimligt att länsarbetsnämnden omedelbart skall vara skyldig att på nytt anvisa den unge ett arbete på en särskild inskolningsplats. Det föreskrivs därför i denna paragraf att en ny anvisning inte får ske förrän efter fyra veckor. Även i denna typ av fall skall anvisning dock ske senast efter sju veckors sökandetid. Självfallet skall länsarbetsnämnden även i dessa fall i vanlig ordning försöka pröva om det går att lösa den unges situation genom arbete på den reguljära arbetsmarknaden, en avtalad inskolningsplats eller någon annan lämpligare arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Om den tidigare anvisningen har upphört på grund av misskötsamhet ligger det i sakens natur att länsarbetsnämnden beaktar att den nya anvisningen kan böra göras till någon annan än den förre arbetsgivaren.

16 §

Eftersom ett beslut om återkallelse skall gälla omedelbart enligt reglerna i 15 § tredje stycket bör den situation som uppkommer om beslutet efter ett överklagande upphävs reglernas. I ett sådant fall bör den unge ha rätt till ersättning motsvarande förlorad lön. Ersättningen bör utges av arbetsgivaren, som får statsbidrag även för denna typ av ersättning.

Bestämmelserna i denna paragraf klargör att den unge har rätt till sådan ersättning från arbetsgivaren. Rätten till ersättning har begränsats till att gälla för tiden intill dess den unge antingen fått en annan anställning på den reguljära arbetsmarknaden, en avtalad eller särskild inskolningsplats eller utbildningsbidrag.

17 §

Enligt denna paragraf får länsarbetsnämndens beslut om återkallelse av en anvisning överklagas. Överklagande sker till AMS, vars beslut i sin tur kan överklagas till försäkringsöverdomstolen. Detta motsvarar vad som har gällt i motsvarande fall enligt ungdomslagen.

Berättigad att klaga är enligt vanligt förvaltningsrättsligt synsätt den som saken angår. Detta gäller naturligtvis i första hand den enskilde men kan också gälla en arbetsgivare i något fall.

Länsarbetsnämndens beslut i övrigt om särskilda inskolningsplatser får

inte överklagas. Det innebär t. ex. att ett beslut av länsarbetsnämnden att anvisa någon till arbete på en särskild inskolningsplats inte kan överklagas som sådant, vare sig av arbetsgivaren eller av den som anvisas sådant arbete.

18 §

Bestämmelsen i denna paragraf innebär att tvister mellan en arbetsgivare och en arbetstagare handläggs enligt arbetstvistlagens regler även om arbetstagaren anvisats arbetet som ett led i verksamheten med särskilda inskolningsplatser.

19 §

Regeln om statsbidrag till verksamheten med särskilda inskolningsplatser erinrar om att det är fråga om en statligt finansierad verksamhet inom arbetsmarknadspolitikens ram. Statsbidraget omfattar, utöver lön, även sådan särskild ersättning som inte har karaktären av lön men som skall betalas enligt reglerna i 16 §. Vidare utgår ersättning för kostnaderna för administrationen av verksamheten med särskilda inskolningsplatser. De närmare reglerna fastställs av regeringen.

20 §

I denna paragraf slås fast att lagens regler är tvingande rätt i den mån det inte anges att kollektivavtal får träffas.

21 §

Verksamheten med särskilda inskolningsplatser är en arbetsmarknadspolitisk stödform. Därför bör 1969 års lag om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt vara tillämplig, även om saken i praktiken torde sakna större betydelse.

22 §

Av den allmänna motiveringen har framgått att lönen till den som arbetar på en särskild inskolningsplats blir sjukpenning- och pensionsgrundande. Bestämmelsen i denna paragraf innebär att förhållandet skall vara detsamma även när det gäller den ersättning som i vissa fall kan utgå enligt 16 §, trots att denna ersättning inte är att betrakta som lön i egentlig mening.

23 §

Denna paragraf innehåller regler som klargör att arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift skall tas ut på den lön och på den ersättning enligt 16 § som betalas till ungdomar som arbetar på särskilda inskolningsplatser.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1989. En särskild bestämmelse har införts i fråga om beräkningen i samband med ikraftträdandet av de tider för anvisning till arbete på särskilda inskolningsplatser som har föreskrivits i 4§. För att ge länsarbetsnämnden tid att försöka finna i första hand arbete på den reguljära arbetsmarknaden men även avtalade inskolningsplatser till dem som vid ikraftträdandet är sysselsatta i ungdomslag har införts en regel om att lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare fortsätter att gälla för dem. Syftet är emellertid att länsarbetsnämnderna skall sträva efter att avveckla verksamheten med ungdomslag, framförallt genom utslussning av berörda ungdomar till arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Denna avveckling beräknas vara avslutad senast den 31 december 1989.

5 Hemställen

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

dels att anta förslagen till

1. lag om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare,
2. lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring,
3. lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd,
4. lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd,
5. lag om ändring i lagen (1976:600) om offentlig anställning,
6. lag om ändring i lagen (1988:1530) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
7. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),
8. lag om ändring i lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
9. lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter,

dels att

10. godkänna det av mig förordade utnyttjandet av under innevarande budgetår reserverade medel under anslaget Statsbidrag till inskolningsplatser,
11. godkänna de grunder för statsbidrag till inskolningsplatser m. m. jag har förordat,
12. till *Kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag* för budgetåret 1989/90 utöver i prop. 1988/89:100 bil. 12 upptagna medel anvisa ett förslagsanslag på 38 000 000 kr.,
13. med ändring i förhållande till regeringens förslag i prop. 1988/89:100 bil. 12 till *Statsbidrag till inskolningsplatser* för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag på 812 000 000 kr.

6 Beslut

Prop. 1988/89: 109

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Förslag till förändring av ungdomsgarantin

Sammanfattning

I början av 1980-talet etablerades ett system av åtgärder för att ge ungdomar större möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Åtgärderna tillkom under en period då ungdomskullarna var stora och efterfrågan på arbetskraft låg. Förändringar och kompletteringar har skett fortlöpande sedan dess och ungdomsgarantin har blivit alltmer svåröverskådlig för dem som berörs. Beroende på ungdomarnas ålder varierar anställningsformerna, avtalen och graden av subvention. Risken finns också att ungdomarna fastnar i en åtgärd i stället för att söka arbete på den öppna marknaden.

Det förslag som nu ligger tar fasta på kritiken. Arbetslösa ungdomar skall i första hand söka arbeten på den öppna marknaden. I detta syfte skall arbetsförmedlingen skaffa sig ett bättre grepp om de lediga jobb som passar ungdomarna. Brister i ungdomarnas utbildning skall kompenseras genom att de stimuleras till fortsatt utbildning, t. ex. på vakanta platser inom AMU.

Ungdomar som inte genast kan placeras i arbete på den öppna marknaden eller i utbildning skall – i stället för dagens arbete i ungdomslag – erbjudas inskolningsplatser som omfattar hela arbetsmarknaden och som ger arbete på heltid.

Om inskolningsplatserna inte räcker till skall arbetsförmedlingen i sista hand kunna rekvirera särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare på samma sätt som nu sker med ungdomslagen.

Förslaget innebär vidare att arbetsförmedlingen får mer tid att arbeta fram positiva lösningar för de unga. En förutsättning för förslaget är också att avtal om inskolningsplatser träffas över hela arbetsmarknaden och att sådana platser ställs till arbetsförmedlingens förfogande i tillräcklig omfattning.

Utvecklingen 1970 – 1987

Den växande ungdomsarbetslösheten under 1970- och början av 1980-talet kom att alltmer uppmärksammas som ett allvarligt samhällsproblem. Bakgrunden var komplex: strukturförändringar och rationaliseringar inom näringslivet vilka slog ut de traditionella ingångsjobben, ökade krav på utbildning och yrkeslivserfarenhet, periodvis stora ungdomskullar och vikande konjunkturer.

Beredskapsarbeten och i viss utsträckning arbetsmarknadsutbildning sattes tidigt in för att motverka ungdomsarbetslösheten. 1974 infördes KAS. Senare under 1970-talet kom de ungas utbildning alltmer i förgrunden. *Skolans uppföljningsansvar* fastslogs 1974. Därigenom introducerades en sorts ungdomsgaranti som riktades till de 16–17-åringar som lämnade grundskolan utan att fortsätta i gymnasieskolan. Uppföljande syo blev ett

begrepp i kommunerna och en utbyggd gymnasial yrkesutbildning ett viktigt instrument. Alla 16–17-åringar som berördes skulle erbjudas utbildning eller arbete. *Ungdomsplatser* tillfördes ungdomsgarantin 1981 då avtal om sådana träffades mellan parterna på arbetsmarknaden.

Efter införandet av ungdomsplatser sjönk arbetslösheten bland 16–17-åringar. I stället framstod 18–19-åringarna som den mest utsatta gruppen. Lagen om *arbete i ungdomslag* trädde i kraft den 1 januari 1984. Därigenom garanterades 18–19-åringarna arbete fyra timmar per dag hos offentliga arbetsgivare i avvaktan på utbildning eller reguljärt arbete. För ungdomar med handikapp gäller lagen upp till 25 års ålder. Vid årsskiftet 1984/85 sysselsatte ungdomslagen nära 40 000 ungdomar. Därefter har antalet minskat. Den förbättrade konjunkturen har gjort det lättare för de unga att få arbete. Arbetsförmedlingen har också satsat på att ungdomarna inte skall bli kvar för länge i ungdomslag. Jobsökaktiviteter och vägledningsinsatser har minskat behovet av ungdomslag.

En annan åtgärd som bl. a. syftar till att ersätta ungdomslagen är *inskolningsplatser*. Hösten 1986 träffades en överenskommelse mellan SAF, LO och PTK om inskolningsplatser för arbetslösa 18–19-åringar för att underlätta anställning hos enskilda arbetsgivare. Senare har överenskommelser träffats även inom andra avtalsområden. Inskolningsplatserna har inte ännu fått någon stor omfattning. Det har tagit lång tid för förbunden att träffa avtal och flera förbund har ännu inte nått så långt.

Ungdomsgarantins nuvarande utformning

De åtgärder som tillsammans utgör ungdomsgarantin tillkom alltså under en period när ungdomskullarna var stora – och växande – och efterfrågan på arbetskraft samtidigt var låg. Förändringar och kompletteringar har skett successivt under en ganska lång tidsperiod. Garantin består nu av följande komponenter:

- 1) Ungdomsplatser för 16–17-åringar
  - åtta timmars arbetsdag hos privat eller offentlig arbetsgivare
  - visstidsanställning
  - ersättningen är max 130 kr/dag
  - verksamheten faller inom ramen för skolans uppföljningsansvar för dem som inte går i gymnasieskolan
  - staten betalar 75 kr per dag
  - omfattade i mars 1988 drygt 9 000 ungdomar

- 2) Ungdomslag för 18–19-åringar
  - fyra timmars arbetsdag hos offentlig arbetsgivare (som kan förlängas i vissa fall)
  - arbete hos privat arbetsgivare kan förekomma men kommunen står som arbetsgivare och det kommunala avtalet tillämpas
  - avtalsenlig lön, i snitt ca 43 kr i timmen under 1988
  - staten betalar 100 procent av lönekostnaden, kostnaden för staten är ca 80 000 kr per årsplats
  - omfattade i genomsnitt ca 14 000 ungdomar under budgetåret 1987/88,

flickorna utgör ca 67 procent av hela antalet, antalet arbetshandikappade är ca 1 000

– uppskattningsvis hade ca 2 000 av ungdomarna heltidsarbete i ungdomslag (ca 13 procent enligt en stickprovsundersökning i december 1987)

3) Inskolningsplats för 18–19-åringar

– visstidsanställning, i allmänhet heltid
– hos privat arbetsgivare som tecknat avtal om inskolningsplats
– lön, introduktion och utbildning enligt särskilt avtal
– staten betalar 50 procent av lönekostnaden under sex månader, kostnaden är i genomsnitt ca 65 000 kr per årsplats
– omfattade i genomsnitt ca 1 500 ungdomar under budgetåret 1987/88

4) Rekryteringsstöd för ungdomar 18–25 år

– visstidsanställning, max sex månader
– avtalsenlig lön
– staten betalar 50 procent av lönekostnaden

5) Arbetsmarknadsutbildning för ungdomar

– omfattade under 1987/88 ca 26 700 ungdomar åldrarna 18–25 år, varav ca 8 400 inom industrisektorn, ca 4 100 inom vårdsektorn samt 4 900 i icke yrkesinriktad utbildning

6) Yrkesförberedande praktik inom försvaret för 18–24-åringar

– utbildningspraktik under normalt högst sex månader
– hos militära förband som ställer platser till arbetsförmedlingens förfogande
– utbildningsbidrag
– omfattade ca 1 500 ungdomar under budgetåret 1987/88

Effekterna av ungdomsgarantin

Antalet kvarstående arbetssökande 18–19-åringar utan arbete uppgick i genomsnitt per månad till 4 600 under budgetåret 1987/88. Det motsvarar 3,2 procent av de 18–19-åringar som tillhör arbetskraften och 2,1 procent av samtliga ungdomar i åldersgruppen. Under samma period hade i genomsnitt per månad 14 000 ungdomar arbete tack vare ungdomslagen. Totalt under 1987 anvisades 31 000 ungdomar till arbete i ungdomslag.

Som ett mått på insatsernas betydelse kan nämnas att under andra kvartalet 1988 fanns 7,8 procent av de 18–19-åringar som tillhör arbetskraften och 4,5 procent av hela åldersgruppen i ungdomslag. Därtill kommer att ytterligare någon procent av ungdomarna fanns på inskolningsplatser.

Om inte dessa åtgärder hade funnits hade sannolikt arbetslösheten varit betydligt högre bland tonåringarna. Systemet har alltså verksamt bidragit

till syftet att ge de ungdomar som inte omedelbart kan komma in på den öppna marknaden, möjlighet till arbete och praktik. Samtidigt kan det inte uteslutas att en del av de ungdomar som haft ungdomslagsplats kunnat få annat arbete om alternativet ungdomslag inte funnits.

Den genomsnittliga tiden i ungdomslag under 1987 uppgick till *knappt sju månader* vilket är något längre än under 1986. De ungdomar som nu finns i ungdomslag är ofta mer svårplacerade än tidigare, vilket kan förklara den längre tiden i ungdomslag.

Av de ungdomar som 1987 lämnade ungdomslagen gick 35 procent direkt till ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Ungefär 14 procent var aktuella som ombytessökande. En mindre andel gick till arbetsmarknadsutbildning eller beredskapsarbete. De återstående fortsatte via arbetsförmedlingen att söka arbete.

Kritiken mot åtgärderna

Ungdomsgarantins utformning har varit föremål för en hel del diskussion och det finns en kvarstående kritik mot formerna.

Systemet med flera olika åtgärder är förvirrande för såväl ungdomarna och deras föräldrar som för arbetsgivarna.

1. För ungdomarna blir sambandet mellan den egna arbetsinsatsen och den lön de får svårförståeligt. Övergången från ungdomsplats till ungdomslag innebär i princip att arbetstiden förkortas från 8 till 4 timmar samtidigt som dagsinkomsten ökar från 130 till drygt 160 kr.

Ungdomarna uppfattar att deras situation på arbetsmarknaden mer styrs av myndigheternas regelsystem än av deras egna arbetsinsatser.

2. För arbetsgivarna verkar systemet också förvirrande med olika anställningsformer, olika avtalsförhållanden och olika grad av subventioner. Arbetsgivaren ska ha kontakt inte bara med arbetsförmedlingen (18–19-åringarna) utan också med skolan (16–17-åringarna).

3. Därtill kommer att systemet – genom sin utformning med en mycket kort period före placering i ungdomslag – ger intrycket att ungdomarna i första hand ska in i ett arbete i den offentliga sektorn.

Det finns risk för att många ungdomar blir kvar i ungdomslag i stället för att söka sig ut på den öppna marknaden. Det finns exempel på ett antal kommuner som mer eller mindre generellt har utökat arbetstiden till 8 timmar och som i den här formen genomför en del av den ordinarie verksamheten.

4. En annan brist i uppläggningsen är att de ungdomar som bäst behöver en fortsatt yrkesutbildning på det här sättet lätt går miste om en utbildning i lämpliga former.

Motiv för förändringar

Med utgångspunkt från denna kritik är det angeläget att nu se över systemet för de olika ungdomsåtgärderna. Översynen är motiverad också utifrån de förändringar som nu sker i ålderssammansättningen:

– Antalet 18–19-åringar har minskat sedan 1986.

- De ökar åter igen något under 1989 och 1990, men kommer sedan att minska varje år fram till 1997.
- Antalet ungdomar som kommer ut på arbetsmarknaden är beroende av vad som händer med gymnasieskolan. Med stor sannolikhet kommer gymnasieskolans 2-åriga linjer att förlängas och en större andel tonåringar kommer att fortsätta utbilda sig.

Hur bör ungdomsgarantin vara utformad?

Även om gymnasieskolan kommer att ge en större andel av tonåringarna en utbildning, och även om antalet tonåringar minskar, kommer det att finnas behov av en fortsatt ungdomsgaranti, framför allt av fördelningspolitiska skäl.

Systemet behöver emellertid förändras i viktiga avseenden. Det bör vara så utformat

- att det ger de unga en praktisk utbildning eller inskolning i arbetslivet, inom områden där de har möjlighet att få fortsatt anställning
- att det är den öppna arbetsmarknadens möjligheter som utnyttjas i första hand innan man tar i anspråk särskilt anordnade arbeten av det slag som ungdomsplatserna är
- att det finns ett klart samband mellan arbetsinsats och ersättning för arbetet.

I första hand bör det omfatta de arbetsmarknadspolitiska insatserna för ungdomar i åldern 18–19 år. AMS föreslår därför att de nuvarande åtgärderna för dessa ungdomar förändras så att ungdomslagen inom den offentliga sektorn ersätts av ett system med inskolningsplatser som omfattar hela arbetsmarknaden och som erbjuder arbete 8 tim/dag.

Förslag till ungdomsgaranti:

1. Ta tillvara platserna på den öppna arbetsmarknaden

Med den utveckling som nu sker i arbetskraftens ålderssammansättning kommer både företag och offentlig förvaltning att vara angelägna att rekrytera ungdomar. Det bör i första hand ske på normala avtalsmässiga villkor.

Arbetslösa tonåringar ska därför *i första hand* söka de *arbeten* som finns på *öppna marknaden*. Arbetsförmedlingen ska bl. a. skaffa ett bättre grepp om de ingångsjobb som finns och som idag inte anmäls till förmedlingen. Jobbsökar-aktiviteter ska kunna erbjudas ungdomarna redan vid första besöket på arbetsförmedlingen.

2. Stimulera till fortsatt utbildning

En viktig orsak till att ungdomar har svårigheter att få arbete är att de har bristande yrkesutbildning eller en utbildning som är dåligt anpassad till arbetsmarknadens behov. Det är angeläget att arbetsförmedlingen *i andra*

hand stimulerar dessa ungdomar till *fortsatt utbildning*, antingen inom det reguljära utbildningsväsendet eller inom ramen för vakanta platser vid den av AMU köpta utbildningen.

3. Inskolningsplats i näringslivet eller i offentliga sektorn

För de ungdomar som inte omedelbart kommer ifråga för de lediga jobben, behövs särskilda insatser så att de kan skaffa sig erfarenhet för att sedan gå vidare. Sådana insatser bör göras både i näringsliv och i offentlig sektor.

Arbetslösa tonåringar ska därför *i tredje hand* erbjudas *inskolningsplats* – *i näringslivet eller i offentliga sektorn*

a/ Nya avtal både i offentlig och privat sektor

I den offentliga sektorn har parterna förklarat sig beredda att träffa avtal liknande dem som träffats inom delar av näringslivet. Parterna bör komma överens om inskolningens omfattning och inriktning och om lönevillkoren.

Det är samtidigt angeläget att se över förhållandena när det gäller inskolningsplatser i näringslivet, så att alla viktiga branscher medverkar och att villkoren utformas så att ett tillräckligt antal platser kommer till stånd i alla konjunkurlägen. De centrala parterna har påtagit sig ett ansvar för att aktivt marknadsföra åtgärden så att en tillräcklig volym inskolningsplatser finns att tillgå.

b/ Villkoren för inskolningsplatserna

Inskolningsplatserna bör omfatta högst sex månader, men bör kunna förlängas om det föreligger särskilda skäl. Sådana särskilda skäl kan t. ex. vara att den enskilde har behov av en längre och mer omfattande utbildning på arbetsplatsen eller att arbetet som sådant kräver en längre utbildning/inskolning. De särskilda skälen bör bedömas i förhållande till situationen på den lokala arbetsmarknaden. Inskolningsplatsen ska alltid utgöra ett led i en individuell utvecklingsplan för den enskilde.

Undantag bör också ske för de arbetshandikappade ungdomarna som i dag har en garanti om ungdomslagsplats upp till 25 års ålder. Denna garanti bör bestå, och bör avse heltidsarbete om det är lämpligt för den enskilde.

Inskolningsplatserna inom den offentliga sektorn bör finansiellt stödjas av staten på det sätt som nu sker gentemot näringslivet. Parterna bör ta ansvar för att den här tiden används på ett för både verksamheten och för den enskilde lämpligt sätt.

Statens bidrag bör avse kostnaderna för den del av arbetstiden som avser introduktion, utbildning eller inskolning, medan arbetsgivaren bör stå för kostnaden när det gäller produktiv arbetstid.

Det bör vara parterna på arbetsplatsen som tillsammans med arbetsförmedlingen definierar omfattningen av utbildningen och de särskilda behoven hos den enskilde. I normalfallet bör som nu ett statsbidrag på 50

procent utgå, men det bör finnas möjlighet i det enskilda fallet, t. ex. när enda återstående alternativet är särskild inskolningsplats, att gå högre för att få till stånd den insats som svarar mot den enskildes behov.

c/ Särskilt anslag för statliga inskolningsplatser

För statliga verk och myndigheter bör ett särskilt anslag inrättas. Verken tilldelas medel ur anslaget efter ansökan. Arbetsförmedlingen anvisar där- efter ungdomar till inskolningsplatser hos staten på samma villkor som för arbetsmarknaden i övrigt.

4. *I sista hand – särskilda inskolningsplatser*

För den händelse parterna inte lyckas få till stånd inskolningsplatser i erforderlig omfattning bör arbetsförmedlingen/länsarbetsnämnden ha möjlighet att *i sista hand* rekvidrera *särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare* på samma sätt som nu är fallet med ungdomslagsplatserna.

Huvudregeln bör i fortsättningen vara att även dessa rekviderade platser ska avse heltidsarbete, men anställningstiden i sådana platser bör om- prövas mycket snabbare än vad som är fallet idag med ungdomslagsplat- serna. En sådant plats bör endast undantagsvis vara längre än två månader och under tiden bör arbetsförmedlingen försöka finna ett arbete – en ledig plats eller en avtalad inskolningsplats. Hur lång tid det tar att hitta ett bättre alternativ är till stor del beroende på situationen på den lokala arbetsmarknaden. I sina riktlinjer för verksamhetsplaneringen bör AMS kunna anpassa tiden bl. a. med hänsyn till den förväntade konjunkturut- vecklingen.

5. *Behov av justeringar i gällande regelsystem*

Enligt gällande regler ska anvisning till plats i ungdomslag ske senast efter tre veckor från det den unge skriver in sig vid arbetsförmedlingen; platsen behöver dock inte tillträdas förrän efter ytterligare tre veckor om arbets- förmedlingen bedömer att den unge kan få jobb genom förmedlingens och egna aktiviteter. Under dessa senare tre veckor utgår lön som om den unge tillträtt platsen.

Denna tid är för kort för att möjliggöra en ordentlig prövning av den unges möjligheter på marknaden. Det upplevs vidare som konstlat och, för kommunerna, administrativt betungande att betala ut ungdomslagslön till just de ungdomar som bedöms ha störst möjlighet att få arbete på den reguljära arbetsmarknaden.

a/ Förläng söktiden från 6 till 12 veckor.

För att göra det möjligt för den enskilde och för arbetsförmedlingen att undersöka möjligheterna på den reguljära arbetsmarknaden föreslås som huvudregel att *tiden innan vilken syssetsättningsgarantin träder i kraft förlängs, från nuvarande sex, till tolv veckor*. Huvudregeln får inte utesluta

att inskolningsplatserna används selektivt med hänsyn till den enskildes behov. Så kan t. ex. en arbetshandikappad ungdom behöva en inskolningsplats tidigare än efter 12 veckor. Arbetsförmedlingen har att pröva detta från fall till fall. För den stora grupp ungdomar som slutar sin utbildning vid vårterminens slut och som kan bli föremål för aktiva insatser från förmedlingens sida först mot slutet av augusti månad bör garantin gälla från den 1 november.

b/ Utbildningsbidrag för söka—jobbverksamhet m. m.

Istället för den ekonomiska garanti som nu träder i kraft tre veckor efter det att den unge anmält sig på förmedlingen bör *utbildningsbidrag* som för inskrivning vid Ami utgå *till de ungdomar som deltar i de aktiviteter* förmedlingen arrangerar för dessa sökande i form av söka—jobbverksamhet, vägledningsgrupper m. m.

6. Effekter av förändringarna

En viktig effekt av det föreslagna systemet är att det för den enskilde blir ett bättre sammanhang mellan arbetsinsats och ersättning; den nuvarande övergången från heltids- till deltidsarbete och en ökad inkomst ersätts med heltidsarbeten med en inkomst som stiger på det sätt som parterna enas om.

En annan effekt är att statens bidrag i fortsättningen inte ska vara en subvention av ett utfört arbete utan en betalning för en utbildning, inskolning eller praktik.

En viktig fråga i sammanhanget är om det går att få fram tillräckligt med platser. För näringslivet är det av stort intresse att kunna erbjuda fler inskolningsplatser än vad som är fallet i dag för att på så sätt kunna vara med och konkurrera om de krympande ungdomskullarna.

Också för de offentliga arbetsgivarna är det angeläget att kunna attrahera ungdomar och ge dem en god introduktion för eventuell fortsatt anställning. För dem är ett system med inskolningsplatser bättre än att behöva ställa upp med platser på rekvisition och behöva räkna med att ungdomarna kommer att lämna arbetsplatsen efter ett par månader.

Den föreslagna uppläggningsen bör därför i huvudsak vara tillräcklig för att få fram det nödvändiga antalet platser. Parterna på arbetsmarknaden har också förklarat sig vilja medverka till att klara en tillräcklig volym av platser. Behovet av att rekvirera platser hos offentliga arbetsgivare bör därmed kunna begränsas väsentligt jämfört med vad som gäller i dag.

Genomförande

AMS föreslår att den förändrade ungdomsgarantin träder i kraft den 1 juli 1989, och förutsätter att nödvändiga avtal slutits i god tid före denna tidpunkt.

Detta ärende har avgjorts av AMS styrelse vid sammanträde den 11 november 1988.

Beslutande: Generaldirektör Allan Larsson, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Stellan Artin, Mats Siggelin, Ivar Johansson, Birger Bäckström, Lars Jansson, Göran Borg, Birgitta Isaksson-Perez, Bengt Hansson och Per-Ivan Andersson samt ersättarna Lennart Hörnlund, Martin Ekdahl och Åke Zettermark.

Övriga närvarande: Ersättarna Lars-Åke Almqvist, Leif Dergel, Ulrica Näsström, personalföreträdarna Perlerot och Eriksson samt överdirektören Silenstam, förmedlingsdirektören Sundberg, utbildningsdirektören Thelning, administrative direktören Almén, personaldirektören Sjöström, planeringsdirektören Andersson, kulturarbetsdirektören Leander samt enhetscheferna Lindblom, von Heland, Danielsson, Robin, Jangenäs, Svensson (ersättare), Silvell, Kruse, Winroth (ersättare), Bergling-Silenstam samt Arvius.

Ärendet har föredragits av förmedlingsdirektören Sundberg.

Allan Larsson

Kjell Sundberg

Förteckning över remissinstanser som har yttrat sig över arbetsmarknadsstyrelsens förslag

Prop. 1988/89: 109
Bilaga 2

Remissyttranden har avgetts av riksrevisionsverket, skolöverstyrelsen, Statens invandrarverk, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Småföretagarnas riksorganisation, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Centralorganisationen SACO/SR, Centralorganisationen SACO/SR-K, Landsorganisationen i Sverige (LO), Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Privattjänstemannakartellen, Svenska Kommunalarbetareförbundet, Svenska Metallindustriarbetareförbundet, Sveriges Verkstadsförening, De handikappades riksförbund, Skola-arbete-utredning (U 88:11), Elevorganisationen i Sverige, Svenska föreningen för studie- och yrkesvägledning samt Malmö stad.

Remissyttrandena finns att tillgå i arbetsmarknadsdepartementet (Dnr A 6482/88).

1 Förslag till

Lag om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om särskilda *inskolningsplatser* hos offentliga arbetsgivare.

2 § Särskilda inskolningsplatser skall erbjudas arbetslösa ungdomar under förutsättning att de inte har kunnat beredas

1. arbete på den öppna arbetsmarknaden,
2. utbildning,
3. arbete på en sådan inskolningsplats som ställs till förfogande inom ramen för kollektivavtal som träffats mellan parterna på arbetsmarknaden (avtalad inskolningsplats), eller
4. någon annan lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Personkretsen

3 § Lagen tillämpas på ungdomar som har

1. fyllt arton men inte tjugo år, eller
2. fyllt sjutton men inte tjugo år, om de har fullföljt en minst tvåårig gymnasial utbildning.

Lagen tillämpas också på ungdomar som har fyllt tjugo men inte tjugofem år och som

1. avses i 1 § lagen (1985:568) om särskilda omsorger om psykiskt utvecklingsstörda m. fl., eller
2. fått sin skolgång fördröjd till följd av ett varaktigt fysiskt funktionshinder.

Rätten till särskilda inskolningsplatser m. m.

4 § Om det står klart att ingen av de åtgärder som avses i 2 § kan ordnas för den unge, skall länsarbetsnämnden anvisa den unge arbete på en särskild inskolningsplats. Anvisning skall ske senast sju veckor efter det att den unge har anmält sig som sökande hos arbetsförmedlingen och uppfyllt de villkor som i övrigt gäller för anvisning.

Om den unge har slutat skolan eller någon annan längre utbildning under våren, skall dock anvisning ske den 1 november samma år, även om tiden efter anmälan därvid överstiger sju veckor. Anvisning får i sådana fall ske även tidigare, om det finns särskilda skäl för det.

5 § Länsarbetsnämnden skall minst varannan månad pröva om beslutet om anvisning till en särskild inskolningsplats kan ersättas av någon åtgärd enligt 2 §.

6 § Länsarbetsnämnden bedömer hur många särskilda inskolningsplatser som behövs inom nämndens verksamhetsområde.

Länsarbetsnämnden träffar överenskommelser med landstingskommunen samt med statliga myndigheter, kommunalförbund, församlingar och kyrkliga samfundigheter om att dessa skall inrätta särskilda inskolningsplatser hos sig.

De ungdomar som inte placeras hos en sådan offentlig arbetsgivare som avses i andra stycket skall beredas särskild inskolningsplats hos den kommun där de är kyrkobokförda.

7 § Kommuner och landstingskommuner som bedriver verksamhet i aktiebolag, ekonomisk förening, stiftelse eller annan särskild företagsform får träffa överenskommelse med företaget om att särskilda inskolningsplatser skall inrättas där. Om det inte finns synnerliga skäl, skall företaget då vara arbetsgivare för de ungdomar som anvisas arbete på sådana särskilda inskolningsplatser.

8 § Efter medgivande av länsarbetsnämnden får kommuner låta ungdomar som avses i 3 § andra stycket och som arbetar på särskilda inskolningsplatser hos kommunen utföra arbetsuppgifter åt enskilda arbetsgivare.

Anställningen

Anställningsavtalet

9 § Arbetsgivaren skall träffa avtal om anställning med den som anvisas en särskild inskolningsplats hos denne.

Anställningsvillkoren

10 § Anställning på en särskild inskolningsplats skall avse arbete på heltid. För ungdomar som avses i 3 § andra stycket får arbetstiden dock bestämmas med hänsyn till vars och ens särskilda förutsättningar och behov.

11 § Lönen och anställningsvillkoren i övrigt för ungdomar som arbetar på särskilda inskolningsplatser bestäms genom kollektivavtal.

Om sådana avtal inte träffas, tillämpas i stället i första hand kollektivavtalen om beredskapsarbete och i andra hand de kollektivavtal som gäller för närmast jämförbara arbetstagare i samma ålder.

Ledighet

12 § Den som arbetar på en särskild inskolningsplats har rätt till skälig ledighet från anställningen med bibehållna anställningsförmåner för att

1. besöka arbetsförmedlingen eller på annat sätt söka arbete,
2. på anmodan av länsarbetsnämnden delta i kurser som nämnden anordnar om hur arbetsmarknaden fungerar och om hur man söker arbete.

13 § En anställning på en särskild inskolningsplats upphör utan uppsägningstid

1. när arbetstagaren fyller tjugo år eller, i fall som avses i 3§ andra stycket, tjugofem år,
2. när arbetstagaren till arbetsgivaren anmäler sin önskan att lämna anställningen,
3. när länsarbetsnämnden återkallar anvisningen till en särskild inskolningsplats.

Återkallelse av anvisad plats

14 § Länsarbetsnämnden skall återkalla anvisningen till arbete på en särskild inskolningsplats för den som

1. utför annat förvärvsarbete som inte är enbart tillfälligt eller av obetydlig omfattning,
2. avvisar annat erbjudet lämpligt arbete,
3. utan giltig anledning inte deltar i en sådan kurs som avses i 12§ 2.

En anvisning till arbete på en särskild inskolningsplats får också återkallas för den som avvisar ett erbjudande om arbetsmarknadsutbildning eller om en plats i yrkesinriktad rehabilitering. Detsamma gäller för den som gör sig skyldig till allvarlig misskötsamhet.

Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart.

15 § Om en anställning på en särskild inskolningsplats har upphört efter återkallelse enligt 14§, får länsarbetsnämnden anvisa en ny sådan plats tidigast fyra veckor efter det att den förra anställningen upphörde. En ny plats skall dock anvisas senast efter sju veckor. Detta gäller även om beslutet om återkallelse har överklagats men frågan inte har avgjorts slutligt.

16 § Om ett beslut om återkallelse upphävs efter överklagande, har den unge rätt till ersättning från arbetsgivaren motsvarande förlorad lön. Den som har anvisats ett annat arbete på en särskild inskolningsplats eller fått en annan anställning eller utbildningsbidrag har för tiden därefter inte sådan rätt till ersättning.

Överklagande m. m.

17 § Beslut som länsarbetsnämnden fattar enligt 14§ får överklagas hos arbetsmarknadsstyrelsen. Styrelsens beslut i sådana ärenden får överklagas hos försäkringsöverdomstolen.

Länsarbetsnämndens beslut i övrigt enligt denna lag får inte överklagas.

18 § På tvister mellan arbetsgivare och arbetstagare som har anvisats arbete enligt denna lag tillämpas lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Statsbidrag

19 § Till verksamheten med särskilda inskolningsplatser lämnas statsbidrag.

Övriga bestämmelser

Prop. 1988/89: 109

Bilaga 3

20 § Ett avtal om anställning på en särskild inskolningsplats är ogiltigt i den mån det avviker från vad som föreskrivs i denna lag.

21 § Lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt skall tillämpas på arbete på särskilda inskolningsplatser.

22 § Ersättning enligt 16 § skall vid tillämpning av bestämmelserna om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst i lagen (1962:381) om allmän försäkring anses som inkomst av anställning.

23 § Arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift på lön enligt denna lag eller på ersättning enligt 16 § skall påföras staten och uppbäras i den ordning som gäller för arbetsgivaravgifter som erläggs av staten.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989, då lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall upphöra att gälla. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för dem som vid ikraftträdandet av den nya lagen var sysselsatta i ungdomslag.

2. Tiderna i 4 § räknas från lagens ikraftträdande, om den unge har anmält sig som arbetssökande hos arbetsförmedlingen dessförinnan.

Lag om ändring i lagen (1973:370) om
arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 4. 39 och 51 §§ lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring¹ skall ha följande lydelse.

4 §²

Ersättning vid arbetslöshet tillkommer försäkrad som

1. är arbetsför och i övrigt oförhindrad att åtaga sig arbete,
2. är beredd att antaga erbjudet lämpligt arbete under tid för vilken han icke anmält hinder som kan godtagas av arbetslöshetskassan,
3. är anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen i den ordning som arbetsmarknadsstyrelsen föreskriver,
4. icke kan erhålla lämpligt arbete.

Ersättning enligt denna lag lämnas inte till den som deltar i utbildning om det inte finns särskilda skäl. Närmare föreskrifter om tillämpningen av denna bestämmelse meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Företagare anses arbetslös, när hans personliga verksamhet i rörelsen har upphört annat än tillfälligt, om icke arbetsmarknadsstyrelsen av särskilda skäl föreskriver annat.

I stället för denna lag tillämpas lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare för den som har fyllt arton men inte tjugo år och som har

1. anvisats arbete i ungdomslag eller fått rätt till sådan anvisning,

2. avstängts eller skilts från en anställning i ungdomslag, eller

3. frivilligt lämnat en sådan anställning och därefter inte utfört förvärsarbete under minst tjugo dagar eller i stället för förvärsarbete deltagit i utbildning.

39 §³

Erkänd arbetslöshetskassa skall till medlemmarna utgiva ersättning vid arbetslöshet enligt denna lag.

Kassan får ej utöva annan verksamhet än sådan som avses i första stycket eller använda medel för ändamål som är främmande för sådan verksamhet. Arbetsmarknadsstyrelsen får dock, om särskilda skäl föreligger, medge undantag från denna regel.

En erkänd arbetslöshetskassa skall lämna de upplysningar som behövs för tillämpningen av 7 och 14 §§ lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

¹ Lagen omtryckt 1982:432.

² Senaste lydelse 1988:645.

³ Senaste lydelse 1983:1071.

51 §⁴

Från rätt att kvarstå som medlem i kassa får undantagas

1. den som ej uppfyller och ej heller under minst sex av de senaste tolv månaderna uppfyllt föreskrift i kassans stadgar om arbete inom visst verksamhetsområde,

2. den som medvetet eller av grov vårdslöshet lämnar oriktig eller vilseledande uppgift angående förhållande av betydelse för hans rätt till medlemskap eller ersättning,

3. den som underlåter att ställa sig till efterrättelse kassans stadgar eller styrelsens behörigen utfärdade föreskrifter.

Från rätt att kvarstå som medlem i erkänd arbetslöshetskassa skall undantagas den som fyllt 65 år.

Vad som sägs i första stycket 1 får inte tillämpas i fråga om försäkrad som innehar anställning enligt lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

Vad som sägs i första stycket 1 får inte tillämpas i fråga om försäkrad som innehar anställning enligt lagen (1989:000) om särskilda in- skolningsplatser hos offentliga arbetsgivare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om dem som efter ikraftträdandet kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

⁴ Senaste lydelse 1983:1071.

3 Förslag till

Prop. 1988/89: 109

Lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd

Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd¹ skall ha följande lydelse.

18 §²

Kontant arbetsmarknadsstöd lämnas med det belopp som regeringen för varje år fastställer om inte annat följer av denna lag. Beloppet utgör 158 kronor multiplicerat med det jämförelsetal som fastställs enligt 17 § första stycket lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring. Beloppet avrundas till närmaste hela kronor.

Till den som söker deltidsarbete eller i annat fall är arbetslös under del av vecka utgår arbetsmarknadsstöd med det antal ersättningsdagar per vecka som följer av en av regeringen fastställd omräkningstabell.

Arbete som har utförts enligt lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall jämföras med arbete på heltid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om dem som efter ikraftträdandet kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

¹ Lagen omtryckt 1982:433.

² Senaste lydelse 1988:646.

Lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1982:80) om anställningsskydd skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller arbetstagare i allmän eller enskild tjänst.

Från lagens tillämpning undantas dock

1. arbetstagare som med hänsyn till arbetsuppgifter och anställningsvillkor får anses ha företagsledande eller därmed jämförlig ställning,	
2. arbetstagare som tillhör arbetsgivarens familj,	
3. arbetstagare som är anställda för arbete i arbetsgivarens hushåll,	
4. arbetstagare som har anvisats beredskapsarbete, skyddat arbete eller arbete i ungdomslag.	4. arbetstagare som har anvisats beredskapsarbete, skyddat arbete eller arbete på en särskild inskolningsplats

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om dem som efter ikraftträdandet kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

¹ Senaste lydelse 1983:1073.

5 Förslag till

Prop. 1988/89: 109

Lag om ändring i lagen (1976:600) om offentlig anställning

Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 6 § lagen (1976:600) om offentlig anställning¹ skall ha följande lydelse.

1 kap.

6 §²

Lagen gäller inte arbetstagare som har anvisats beredskapsarbete, arbete *i ungdomslag* eller skyddat arbete.

Lagen gäller inte arbetstagare som har anvisats beredskapsarbete, arbete *på en särskild inskolningsplats* eller skyddat arbete.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för dem som efter ikraftträdandet kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

¹ Lagen omtryckt 1986:430.

² Senaste lydelse 1985:275.

Lag om ändring i lagen (1988:1530) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att punkt 12 av anvisningarna till 32 § samt ikraftträdande – och övergångsbestämmelserna till lagen (1988:1530) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse**Anvisningar
till 32 §*

12.¹ Sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1954:243) om yrkesskadeersättning, lagen (1976:380) om arbetsskadeersättning, lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd och lagen (1977:267) om krigsskadeersättning till sjömän utgör skattepliktig intäkt av tjänst om sjukpenningen grundas på inkomst, som hänför sig till tjänst och för sig eller tillsammans med annan sjukpenninggrundande inkomst uppgår till 6000 kronor eller högre belopp för år. Till intäkt av tjänst hänföres under nämnda förutsättningar också ersättning enligt lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare samt annan lag eller författning, som utgått annorledes än på grund av försäkring, som nyss sagts, till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller på grund av militärtjänstgöring.

Föräldrapenningförmåner och vårdbidrag enligt lagen om allmän försäkring samt ersättning enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård utgör skattepliktig intäkt av tjänst, dock ej sådan del av vårdbidrag som utgör ersättning för merkostnader.

Korttidsstudiestöd och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349), utbildningsbidrag för doktorander, timersättning vid grundutbildning för vuxna (grundvux), vid vuxenutbildning för psykiskt utvecklingsstörda (särsvux) och vid grundläggande svenskundervisning för invandrare räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

Dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa, kontant arbetsmarknadsstöd, statsbidrag motsvarande dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd som lämnas till arbetslös som startar egen rörelse, ersättning enligt 14 och 15 §§ lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare samt stöd enligt 6 § förordningen (1983:1079) om statsbidrag till verksamheten med ungdomslag, m. m. räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

Dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa, kontant arbetsmarknadsstöd, statsbidrag motsvarande dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd som lämnas till arbetslös som startar egen rörelse samt ersättning enligt 16 § lagen (1989:000) om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

Dagpenning vid utbildning och tjänstgöring inom totalförsvaret räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

¹ Senaste lydelse 1988:1530.

Detsamma gäller dagpenning och stimulansbidrag, vilka enligt av regeringen eller av statlig myndighet meddelade bestämmelser utgå till deltagare i arbetsmarknadsutbildning samt med dem i fråga om sådana bidrag likställda.

Denna lag träder i kraft, i fråga om 19 och 20 §§ den 1 januari 1989, och i övrigt den 1 juli 1989 samt tillämpas första gången vid 1990 års taxering. Bestämmelserna om kottar skall dock tillämpas första gången vid 1989 års taxering.

Äldre bestämmelser i fjärde stycket av punkt 12 av anvisningarna till 32 § gäller fortfarande i fråga om dem som efter utgången av juni 1989 kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

Lag om ändring i taxeringslagen (1956:623)

Härigenom föreskrivs att 37 § 1 mom. taxeringslagen (1956:623)¹ skall ha följande lydelse.

37 §

Nuvarande lydelse

1 mom.² Till ledning vid inkomsttaxering, förmögenhetstaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (**kontrolluppgifter**) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

Uppgiftsskyldig	Vem uppgiften skall avse	Vad uppgiften skall avse
3 g. Den som utgett ersättning enligt 14 eller 15 § lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare eller stöd enligt 6 § förordningen (1983:1079) om statsbidrag till verksamheten med ungdomslag, m. m.	Den som uppburit ersättningen eller stödet.	Utgivet belopp som uppgår till sammanlagt minst 100 kronor för hela året.

Föreslagen lydelse

1 mom. Till ledning vid inkomsttaxering, förmögenhetstaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (**kontrolluppgifter**) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

Uppgiftsskyldig	Vem uppgiften skall avse	Vad uppgiften skall avse
3 g. Den som utgett ersättning enligt 16 § lagen (1989:000) om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare.	Den som uppburit ersättningen.	Utgivet belopp som uppgår till sammanlagt minst 100 kronor för hela året.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989 och tillämpas första gången i fråga om kontrolluppgift till ledning vid 1990 års taxering. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om dem som efter utgången av juni 1989 kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

¹ Lagen omtryckt 1971:399. Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:773.

² Senaste lydelse 1988:879.

Lag om ändring i lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring¹

dels att 20 kap. 2§ samt punkt 1 i ikraftträdande – och övergångsbestämmelserna skall ha följande lydelse,

dels att det i övergångsbestämmelserna skall införas en ny punkt, 16, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 kap.

2§²

Vid tillämpningen av bestämmelserna i 11 kap. 6 a § om försäkrad, som vårdar barn, skall med barn som där sägs likställas fosterbarn.

Med förälder skall vid tillämpningen av bestämmelserna i 9 kap. 4§ och 11 kap. 6 a § likställas den, med vilken förälder är eller varit gift eller har eller har haft barn, om de stadigvarande sammanbor.

Med förälder skall vid tillämpningen av bestämmelserna i 9 kap. 4§ likställas den som med socialnämndens tillstånd har tagit emot ett utländskt barn för vård och fostran i syfte att adoptera det.

Har någon med socialnämndens medgivande tagit emot ett utländskt barn i sitt hem här i landet för vård och fostran i adoptionssyfte, skall vid tillämpning av bestämmelserna i 8 och 14 kap. om rätt till barnpension barnet anses som barn till denne. I sådana fall anses barnet bosatt i Sverige, om den blivande adoptivföräldern var bosatt här i landet vid den tidpunkt då han avled.

Enligt 2§ andra stycket lagen (1983:850) om undantag från vissa bestämmelser i uppbördslagen (1953:272) m. m. skall ersättning som avses i nämnda lag i vissa fall anses som inkomst av annat förvärvsarbete vid tillämpning av denna lags bestämmelser om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst. Vid tillämpning av sistnämnda bestämmelser gäller vidare vad som i 22 c § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare sägs om iakttagande av förhandsbesked.

Att ersättning enligt 14 och 15 §§ lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare är att betrakta som inkomst av anställning vid tillämpning av bestämmelserna om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst framgår av 17§ nämnda lag.

Att ersättning enligt 16§ lagen (1989:000) om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare är att betrakta som inkomst av anställning vid tillämpning av bestämmelserna om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst framgår av 22§ nämnda lag.

1.³ Denna lag träder i kraft, i fråga om 16 kap. 5§ femte stycket den

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 16 kap. 5§ femte stycket den 1

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 1988:881.

³ Senaste lydelse av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna 1988:1537.

Nuvarande lydelse

1 januari 1989, och i övrigt den 1 januari 1990.

Föreslagen lydelse

januari 1989, i fråga om 20 kap. 2§ sjätte stycket den 1 juli 1989 och i övrigt den 1 januari 1990.

Prop. 1988/89: 109
Bilaga 3

-----
16. Äldre föreskrifter i 20 kap. 2§ sjätte stycket gäller fortfarande i fråga om dem som efter utgången av juni 1989 kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

9 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter

Prop. 1988/89: 109
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (1981: 691) om socialavgifter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.
2 §¹

Avgifterna skall betalas av arbetsgivare samt av den som är försäkrad enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och har inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 3 kap. 2 eller 2 a § eller i 1 kap. 3 § nämnda lag.

Vid tillämpning av denna lag skall den som har utgett sådant bidrag som avses i 11 kap. 2 § första stycket m) lagen om allmän försäkring anses som arbetsgivare. Vid tillämpning av denna lag gäller vidare vad som i 22 c § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare sägs om iakttagande av förhandsbesked.

Bestämmelser om betalning av avgifter vid vissa uppdrag finns i lagen (1983:850) om undantag från vissa bestämmelser i uppbördslagen (1953:272) m. m.

Bestämmelser om betalning av arbetsgivaravgifter finns också i 18 § lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

Bestämmelser om betalning av arbetsgivaravgifter finns också i 23 § lagen (1989:000) om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om dem som efter ikraftträdande kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

¹ Senaste lydelse 1986:1139.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1989-02-16

Närvarande: f. d. regeringsrådet Bengt Wieslander, regeringsrådet Ulla Wadell, justitierådet Staffan Magnusson.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 9 februari 1989 har regeringen på hemställan av statsrådet Ingela Thalén beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om särskilda inskolningsplatser för unga hos offentliga arbetsgivare, m. m.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Lars Johan Eklund.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Förslaget till lag om särskilda inskolningsplatser för unga hos offentliga arbetsgivare

1 §

I paragrafen sägs att lagen innehåller bestämmelser om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare.

Enligt lagrådets mening är det en fördel, om begreppet offentlig arbetsgivare definieras i paragrafen (jfr 1 § lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare). Av paragrafen bör också framgå att särskilda inskolningsplatser kan inrättas dels hos offentliga arbetsgivare, dels hos företag genom vilka en kommun eller en landstingskommun driver verksamhet (jfr 7 § i det remitterade förslaget).

Lagrådet föreslår att 1 § utformas på följande sätt och förses med följande rubrik:

"Inledande bestämmelser

1 § Särskilda inskolningsplatser skall, enligt vad som närmare anges i denna lag, inrättas hos statliga myndigheter, kommuner, landstingskommuner, kommunalförbund, församlingar och kyrkliga samfälligheter.

Driver en kommun eller en landstingskommun verksamhet genom aktiebolag, ekonomisk förening eller stiftelse eller i annan särskild företagsform, kan särskilda inskolningsplatser inrättas även i ett sådant företag."

6 och 7 §§

I 6 § första stycket finns en regel om att länsarbetsnämnden bedömer hur många särskilda inskolningsplatser som behövs inom nämndens verksamhetsområde. Enligt lagrådets mening är det onödigt att ha en uttrycklig bestämmelse om detta i lagen. Bestämmelsen bör därför utgå.

I 6 § andra stycket sägs att länsarbetsnämnden träffar överenskommelse med landstingskommunen samt med statliga myndigheter m. fl. om att de

skall inrätta särskilda inskolningsplatser hos sig. Enligt 6 § tredje stycket har de ungdomar som inte kan placeras hos arbetsgivare som avses i andra stycket rätt att få särskild inskolningsplats hos kommunen.

7 § i det remitterade förslaget innehåller vissa bestämmelser om företag i vilka kommuner och landstingskommuner bedriver verksamhet. I första meningen sägs att kommuner och landstingskommuner får träffa överenskommelse med företaget om att särskilda inskolningsplatser skall inrättas där. Enligt andra meningen skall företaget vara arbetsgivare i förhållande till den som anvisas arbete där, om det inte finns synnerliga skäl mot detta. Föreligger synnerliga skäl skall, enligt vad som sägs i motiven, kommunen vara arbetsgivare.

Lagrådet har tidigare förordat att man i 1 § anger att särskilda inskolningsplatser kan inrättas hos företag genom vilka en kommun eller en landstingskommun driver verksamhet. Detta påverkar utformningen av 6 och 7 §§.

Den bestämmelse som har tagits in i 7 § andra meningen är enligt lagrådets uppfattning ägnad att vålla tillämpningssvårigheter. Bortsett från att det ibland kan vara vanskligt att avgöra om det föreligger synnerliga skäl eller inte, får det anses mindre lämpligt att här ha en särskild reglering av arbetsgivarbegreppet. En bättre ordning är enligt lagrådets uppfattning att låta allmänna principer gälla vid bestämmandet av vem som är arbetsgivare. Det sagda innebär att den diskuterade bestämmelsen bör utgå.

Lagrådet föreslår att 6 och 7 §§ får följande lydelse:

”6 § Länsarbetsnämnden skall söka träffa överenskommelse med landstingskommunen samt med statliga myndigheter, kommunalförbund, församlingar och kyrkliga samfundigheter om att de skall inrätta särskilda inskolningsplatser hos sig och, såvitt gäller landstingskommunen, hos företag genom vilket landstingskommunen driver verksamhet.

7 § Ungdomar som inte placeras hos en sådan arbetsgivare som anges i 6 § skall beredas särskild inskolningsplats hos den kommun där de är kyrkobokförda eller hos företag genom vilket kommunen driver verksamhet, om kommunen och företaget har kommit överens om det.”

En förutsättning för att särskilda inskolningsplatser skall inrättas hos företag genom vilka en kommun eller en landstingskommun driver verksamhet är enligt såväl lagrådsremissen som lagrådets förslag att kommunen eller landstingskommunen har träffat överenskommelse om det med företaget. Länsarbetsnämnden kan alltså inte, vid tillämpningen av 7 § enligt lagrådets förslag, kräva av kommunen att inskolningsplatser inrättas vid ett kommunalt företag. Nämnden kan endast utnyttja platser vid kommunala företag, om de ställs till förfogande av kommunen. Det är också att märka att, om länsarbetsnämnden med tillämpning av 6 § vill försöka placera någon vid ett landstingskommunalt företag, nämnden har att träffa överenskommelse om detta med landstingskommunen och inte med företaget.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Innehållsförteckning

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	2
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 februari 1989	17
1 Inledning	17
2 Allmän motivering	19
2.1 Bakgrund	19
2.2 Arbetet eller utbildning till alla ungdomar	21
2.3 Utformning av åtgärderna	23
2.3.1 Intensifierad arbetsförmedling med jobb-sökaraktiviteter	23
2.3.2 Avtalade inskolningsplatser	25
2.3.3 Särskilda inskolningsplatser	26
2.3.4 Övergångsbestämmelser	28
2.4 Kostnader	28
2.5 Övriga frågor	28
3 Upprättade lagförslag	30
4 Specialmotivering	30
5 Hemställan	38
6 Beslut	39
Bilaga 1 AMS skrivelse av den 11 november 1988 med förslag till förändring av ungdomsgarantin	40
Bilaga 2 Förteckning över remissinstanserna	49
Bilaga 3 De till lagrådet remitterade lagförslagen	50
Bilaga 4 Utdrag ur lagrådets protokoll den 16 februari 1989	65

